

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 21Co/122/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2610208227
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 08. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bibiána Ťažiarová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2025:2610208227.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Bibiána Ťažiarová a sudkýň: JUDr. Zlatica Javorová a JUDr. Gabriela Brišková, v spore žalobkýň: 1. A. B. C., nar. XX.X.XXXX, bytom A. XXXX/X, B., 2. D. E. C., nar. X.XX.XXXX, bytom F. G. X/X/X, XXXX H., I., Rakúska republika, proti žalovaným: 1. D. C., nar. XX.X.XXXX, bytom J. J. XXX, 2. K. L., nar. XX.X.XXXX, bytom J. J. XX, 3. M. L., nar. X.XX.XXXX, bytom G. XXX, 4. E. C., nar. XX.X.XXXX, bytom J. J. XXX, 5. J. C., nar. XX.X.XXXX, bytom J. J. XXX, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiiteľke, na odvolanie žalovaných 1. a 2. proti rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 11C/26/2019-689 zo dňa 11. júna 2024, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý I. výrok rozsudku súdu prvej inštancie m e n í tak, že určuje, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k.ú. J. J., obec J. J., okres Senica, evidované Okresným úradom Senica, katastrálnym odborom, a to:

parcela č.	register	výmera v m2	druh pozemku	č. LV	spoluvlastnícky podiel
5789	„C“	666	orná pôda	XXXX	1/1
6270	„C“	34930	orná pôda	XXXX	1/1
5505	„C“	50267	orná pôda	XXXX	59/10164
5847	„C“	28200	orná pôda	XXXX	59/10164
5878	„C“	13213	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
5889	„C“	16131	orná pôda	XXXX	59/10164
6016	„C“	7255	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6209	„C“	632982	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6211	„C“	5726	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6212	„C“	12442	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6215	„C“	7491	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6561	„C“	16856	orná pôda	XXXX	59/10164
6022	„C“	6614	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6866	„C“	8971	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6104	„C“	651	ostatné plochy	XXXX	27/651
472/1	„E“	91	orná pôda	XXX	4/12
3621	„E“	31	trvalé trávne porasty	XXX	4/12
3622	„E“	827	orná pôda	XXX	4/12
3363/2	„C“	68	orná pôda	XXX	1/28
4044/1	„E“	338	orná pôda	XXX	1/28
4044/2	„E“	335	orná pôda	XXX	1/28
5778	„C“	1171	orná pôda	XXXX	77/1171
156/1	„C“	1521	trvalé trávne porasty	X	10/40
5115	„C“	21741	orná pôda	XXXX	59/10164
5457	„C“	93020	orná pôda	XXXX	59/10164
5890	„C“	19905	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
6196	„C“	4836	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6416	„C“	413	orná pôda	XXXX	15/413

481/1	„E“	155	orná pôda	XXX	11/168
3635	„E“	123	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3636	„E“	486	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3637	„E“	1014	orná pôda	XXX	11/168

patria do dedičstva po poručiiteľke K. C., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX, napadnutý II. výrok r u š í a v zrušenom rozsahu v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. výrokom určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k.ú. J. J., obec J. J., okres Senica, evidované Okresným úradom Senica, katastrálnym odborom, a to:

parcela č.	register	výmera v m2	druh pozemku	č. LV	spoluvlastnícky podiel
5789	„C“	666	orná pôda	XXXX	1/1
6270	„C“	34930	orná pôda	XXXX	1/1
5505	„C“	50267	orná pôda	XXXX	59/10164
5847	„C“	28200	orná pôda	XXXX	59/10164
5878	„C“	13213	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
5889	„C“	16131	orná pôda	XXXX	59/10164
6016	„C“	7255	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6209	„C“	632982	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6211	„C“	5726	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6212	„C“	12442	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6215	„C“	7491	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6561	„C“	16856	orná pôda	XXXX	59/10164
6022	„C“	6614	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6866	„C“	8971	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6104	„C“	651	ostatné plochy	XXXX	27/651
472/1	„E“	91	orná pôda	XXX	4/12
3621	„E“	31	trvalé trávne porasty	XXX	4/12
3622	„E“	827	orná pôda	XXX	4/12
3363/2	„C“	68	orná pôda	XXX	1/28
4044/1	„E“	338	orná pôda	XXX	1/28
4044/2	„E“	335	orná pôda	XXX	1/28
5778	„C“	1171	orná pôda	XXXX	77/1171
6104	„C“	651	ostatné plochy	XXXX	27/651
156/1	„C“	1521	trvalé trávne porasty	X	10/40
5115	„C“	21741	orná pôda	XXXX	59/10164
5457	„C“	93020	orná pôda	XXXX	59/10164
5890	„C“	19905	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
6196	„C“	4836	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6416	„C“	413	orná pôda	XXXX	15/413
481/1	„E“	155	orná pôda	XXX	11/168
3635	„E“	123	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3636	„E“	486	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3637	„E“	1014	orná pôda	XXX	11/168,

patria do dedičstva po poručiiteľke K. C., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX, II. výrokom určil, že žalovaní 1., 2., 3., 4. a 5. sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyniam 1. a 2. náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou § 137 písm. c), § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 34, § 38 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej aj „Občiansky zákonník“), s poukazom aj § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP.

3. Prvoinštančný súd vykonaným dokazovaním zistil, že dňa 30.3.2010 uzavrela K. C., nar. XX.XX.XXXX ako daryňou a D. C., nar. XX.XX.XXXX ako obdarovaná darovaciu zmluvu, za základe ktorej daryňa

darovala svoje podiely na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v Obci J. J. a k.ú. J. J., zapísaných na listoch vlastníctva pre Obec J. J. a k.ú. J. J. č. XXXX, č. XXX, č. X, č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX žalovanej 1. (dcére D. C.). S poukazom na uznesenie Okresného súdu Malacky č. k. 13D/375/2022-32, Dnot 85/2023 zo dňa 6.4.2023 (nadobudlo právoplatnosť dňa 14.4.2023), že D. C., A. I., nar. XX.XX.XXXX dňa XX.XX.XXXX zomrela. Nebohá D. C. bola manželkou nebohého I. C., syna poručiťky K. C. a matkou žalovaných 3., 4. a 5. (M. L., nar. XX.XX.XXXX, E. C., nar. XX.XX.XXXX a J. C., nar. XX.XX.XXXX) a rovnako ako žalovaní 3., 4. a 5. bola dedičkou v konaní o dedičstve po poručiťke K. C., a to titulom dedenia po svojom nebohom manželovi I. C.. K. C., nar. XX.XX.XXXX dňa XX.XX.XXXX zomrela, dedičské konanie po poručiťke je vedené na tunajšom súde pod sp. zn. 11D/40/2010, doteraz nebolo ukončené a je prerušené až do právoplatného rozhodnutia v predmetnej veci. Z výsluchu svedkyne D. E. C. (sestra žalobkyne 1. a neter žalovanej 1.) vyplýva, že starú matku K. C. navštívila predposlednýkrát koncom roku 2009, kedy už bola nemohúca, len sedela, poznala ju, ale stále len plakala a pýtala lieky. Naposledy ju navštívila spolu so svojimi rodičmi víkend predtým ako zomrela, vtedy už len ležala, nerozprávala, na svedkyňu a jej matku už nereagovala a na svojho syna, teda otca svedkyne, reagovala len tak, že jej tiekli slzy. Svedkyňa videla prepúšťaciu správu K. C. z nemocnice, v ktorej bolo uvedené, že táto je liekonarkoman. Svedkyňa tvrdila, že pokiaľ si pamätá jej stará matka vždy bola závislá od liekov. Pri predposlednej návšteve svedkyne u starej matky koncom roku 2009, kedy bola táto veľmi emotívna, plakala, kričala a pýtala lieky, jej tieto žalovaná 1. dala. Svedkyňa uviedla, že si pamätá ako sa jej stará matka K. C. s ňou, jej rodičmi a sestrou bavila o svojom majetku, a to vtedy, keď nebola pri tom prítomná žalovaná 1. a vyjadrovala obavy, že ak zomrie skôr ako jej syn J. C. tak teda, teda žalovaná 1. ho vyhodí z domu. K. C., jej syn J. C. a dcéra D. C., teda žalovaná 1. žili v spoločnej domácnosti. G. J. C. však svoju matku K. C. predumrel. Z výsluchu svedkyne K. L. (teta žalobkyne 1. a sestra žalovanej 1.) vyplýva, že svoju matku K. C. navštevovala skoro každý deň, pretože bývali v jednej obci. Nepamätala si presne, kedy jej matka zomrela. Tvrdila, že jej matka nemala vážnejšie zdravotné problémy, len ju boleli križe a hlava, nikdy nebola hospitalizovaná v nemocnici a ani v inom zariadení, vždy sa liečila len doma. Nikdy ani pred smrťou nemala výpadky pamäti, ani „nestrácala rozum“. Matka s ňou občas rozprávala o svojich majetkoch, a vtedy jej hovorievala, že keď sa s ňou niečo stane, tak všetok jej majetok má zostať tomu, kto ju doopatruje. Nikdy nevyjadrila obavu, že žalovaná 1. by vyhodila brata J. z domu, ak by zomrela skôr ako brat J.. Na otázky právneho zástupcu žalobkyne 1. svedkyňa odpovedala, že je nezamestnaná, poberá sociálny príspevok a žalovaná 1. jej dáva jedlo. Z výsluchu svedka I. C. (strýko žalobkyne 1. a brat žalovanej 1.) vyplýva, že nepamätá presný dátum a dokonca ani rok smrti svojej matky K. C.. Svoju matku navštevoval každý týždeň, 25 rokov sa staral, aby mala dostatok dreva a toto jej chodil rezať. Naposledy svoju matku videl týždeň pred smrťou, rozprávali sa zase o dreve, či bude mať drevo stále na starosti. S matkou sa o jej majetkoch nikdy nerozprával, pretože bol spokojný, že sestra sa o ňu stará, on len pomáhal s tým drevom. Vedel, že jeho matka mala zdravotné problémy, ktoré boli spôsobené jej starobou, vedel, že užívala lieky, lebo mala zlomenú nohu i to, že bola v nemocnici v Pezinku, ale pred ním sa nikdy nestážovala. Matka nikdy pred ním nevyjadrila obavu, že ak by zomrela skôr ako žalovaná 1., tak že žalovaná 1. brata J. vyhodí z domu, pretože matka, brat J. i rodina žalovanej 1. bývali spolu. Pri posledných návštevách nikdy nepostrehol, že by matka „strácala rozum“, keď sa bavili o dreve musela mať rozum. Celá rodina, teda všetci súrodenci, sa stretávali len pri „zabíjačke“, kedy prišiel i brat L., aby si mohol zobrať mäso, inak chodil málo, len keď niečo potreboval zobrať, zemiaky, fazuľu a pod. Z výsluchu svedka A. C. (bratranec žalobkyne 1. a syn žalovanej 1.) vyplýva, že žil v spoločnej domácnosti so svojou starou matkou K. C., ako i so svojimi rodičmi. Stará matka sa počas života 2 až 3 krát liečila v psychiatrickej nemocnici v Pezinku z toho dôvodu, že jej nezaberali lieky. Po poslednej hospitalizácii v Pezinku už nechodila, bola pripútaná na lôžko, pretože mala fyzické problémy, nakoľko asi dva roky pred smrťou mala zlomenú nohu a už odvtedy nechodila. Po poslednom návrate z nemocnice bola orientovaná v priestore a v čase, ľudí okolo seba poznala. Svedok nevedel aké lieky užívala, dávala jej ich jeho matka, teda žalovaná 1. Posledný mesiac pred smrťou mala už ťažké „preležaniny“. Lekárske správy ohľadom zdravotného stavu starej matky nikdy nečítal, bavil sa s ňou len o bežných veciach. Osobne sa so starou matkou nikdy nebavil o rozdelení jej majetku po jej smrti, avšak vie, že jej deti áno, takéto rozhovory viedli ešte počas života starej matky, spravidla na „zabíjačkách“. Z výsluchu svedkyne N. O. (bývalá matrikárky Mesta Senica) vyplýva, že k žalobkyne 1. a ani k žalovanej 1. nie je v žiadnom vzťahu. Začiatkom roku 2010 overovala podpis K. C. v jej domácnosti, kam sa dostavila na žiadosť žalovanej 1., ktorej syn pre ňu prišiel autom. Darkyňa sa jej javila po stránke duševného stavu v poriadku, orientovaná v priestore aj v čase, bola riadne pri vedomí, pýtala sa jej, či vie čo ide podpisovať, či ju k tomu náhodou niekto nenútil. Túto udalosť si zapamätala práve preto, že to bolo overovanie podpisu v domácnosti a predstavila si svoju matku a bolo zrejme, že o darkyňu je veľmi dobre postarané.

4. Okresný súd s poukazom na výsluchu svedkov konštatoval, že žalovaná 1. výpoveďami svedkov mienila preukázať, že darykyňa K. C. bola v čase podpisu predmetnej darovacej zmluvy schopná pochopiť význam a následky svojho konania, pričom poukázal na to, že svedkyňa D. E. C. vypovedala odlišne ako ostatní svedkovia, pokiaľ išlo o otázku ako sa darykyňa prejavovala pri svojich stretnutiach s jednotlivými svedkami v rozhodnom čase najmä verbálne, či ich rozpoznala, vedela ich zaradiť do času a priestoru, či vedela, čo koná a ako a na aké ochorenie sa liečila. V zásade sa dá povedať, že D. E. C. (vypočutie ktorej navrhla žalobkyňa 1., vypovedala v prospech žalobkyne 1. a ostatní svedkovia, ktorých vypočutie navrhla žalovaná 1. vypovedali zase v prospech žalovanej 1. Navyše výpovede svedkov I. C. a K. L. boli mierne zmätočné. Okresný súd vzhľadom na odlišné výpovede svedkov na návrh žalobkyne 1. ako i žalovanej 1. nariadil vo veci znalecké dokazovanie za účelom preukázania psychického stavu darykyne K. C. ku dňu 30.03.2010, teda ku dňu podpisu darovacej zmluvy, t. j. či bola darykyňa schopná ku dňu podpisu darovacej zmluvy posúdiť význam inštitútu darovania a uvedomiť si dôsledky svojho konania, a či ku dňu podpisu darovacej zmluvy trpela duševnou poruchou trvalého alebo dočasného charakteru, pre ktorú by nemala spôsobilosť vykonávať právne úkony. Zo záverov Znaleckého posudku č. 18/2015 vypracovaného znalcom z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria MUDr. Róbertom ? lvedym, mal okresný súd preukázané, že darykyňa K. C. v čase podpisu darovacej zmluvy dňa 30.03.2010 trpela vážnou duševnou poruchou, a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu. Keď ide o ochorenie trvalé a progresívne, s postihnutím kognitívnych (poznávacích) schopností, ako aj postihnutím osobnosti. V čase krátko pred podpisom darovacej zmluvy išlo tiež o delirantný syndróm v rámci tejto základnej poruchy - pokročilej demencie, ktorý sa prejavuje nekludom, dezorientáciou, poruchami vnímania a myslenia ako aj správania. Či tento delirantný syndróm bol prítomný aj v čase podpisu darovacej zmluvy nie je možné preukázať, rovnako ako ani opak. Samotná demencia zmiešaného typu v pokročilom štádiu však postihuje kritičnosť a súdnosť postihnutej osoby zásadným spôsobom. Na základe znalcom zistených skutočností darykyňa nebola schopná ku dňu podpisu darovacej zmluvy posúdiť význam inštitútu darovania a posúdiť dôsledky svojho konania. Trpela vážnou duševnou poruchou, a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu, pravdepodobne ešte komplikovanou delirantným syndrómom, pre ktorú nebola spôsobilá vykonávať právne úkony. Išlo o poruchu trvalého charakteru. Darykyňa trpela okrem už uvedených ochorení aj závislosťou na analgetikách a v dôsledku početných ďalších somatických ochorení bola závislá na pomoc opatrovníka, starostlivosť žalovanej 1. a podávanie liekov - analgetík, na ktorých bola závislá, čím mohlo byť ovplyvnené jej rozhodovanie, čo vzhľadom k prítomnej duševnej poruche má podporný význam, tzn. ak by nebola prítomná demencia zmiešaného typu mohol by mať tento fakt základný forenzný význam, inak je len podporný - sekundárny. Znalec MUDr. Róbert ? lvedy bol vypočutý na okresnom súde a vo výpovedi uviedol, že sa v celom rozsahu pridržiava znaleckého posudku. Na otázky žalovanej 1. uviedol, že delirantný syndróm s poruchami myslenia a správania je stav prechodný, nie je to stav trvalý a nemenný, a preto nie je možné vylúčiť, že sa pred a po hospitalizácii u darykyne vyskytol, resp. nie. Potvrdil, že niektoré lieky, resp. ich nesprávna kombinácia, alebo dokonca absencia niektorých liekov, môžu navodiť stav delirantného syndrómu. Demencia zmiešaného typu bola po prvýkrát u darykyne zistená v roku 2008, kedy jej bolo robené CT mozgu a v rámci tohto vyšetrenia bola u nej zistená kortikálna atrofia mozgu, teda úbytok šedej mozgovej hmoty, čo je organickým podkladom pre vznik demencie, čo bolo hospitalizáciou darykyne v psychiatrickej nemocnici v Pezinku v roku 2010 aj potvrdené. Demencia zmiešaného typu nie je ochorenie prechodné, ale má charakter trvalý a nemenný, a preto s poukazom na zistenie takéhoto ochorenia darykyne, nikdy nemôže podať znalecký posudok so záverom, že v čase podpisu darovacej zmluvy bola duševne a psychicky v poriadku. Na otázku žalovanej 1., či delirantný syndróm mohol byť u darykyne spôsobený i z bolestí v dôsledku dekubitov, ktoré jej v psychiatrickej nemocnici v Pezinku neošetrovali, uviedol, že k dekubitom darykyne sa vyjadriť nevie, ale do psychiatrickej nemocnice v Pezinku bola darykyňa prijatá práve pre delirantný syndróm, ktorý sa u nej vyskytol, takže delirantný stav nemohol u darykyne nastať až počas hospitalizácie v dôsledku dekubitov, keďže práve pre takýto stav, teda delirantný syndróm bola na liečenie do nemocnice prijatá. S poukazom na závery znaleckého posudku ako i na ústne vysvetlenia znalca okresný súd dospel k záveru, že svedecké výpovede svedkov, ktorí boli v danej veci vypočutí, sú len laickým pohľadom na vec a svedkovia neboli objektívne spôsobilí rozpoznáť skutočný duševný stav darykyne v čase podpisu darovacej zmluvy, a preto na ne neprihliadal a ani sa nimi v odôvodnení rozsudku bližšie nezaobrá.

5. Vecne dôvodil, že vyhodnotením vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Žalobkyne sa svojou žalobou domáhali určenia, že nehnuteľnosti špecifikované vo výroku patria do dedičstva po poručiťelke K. C., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX z dôvodu,

že poručiiteľka K. C. tieto nehnuteľnosti darovala žalovanej 1., a to na základe darovacej zmluvy uzavretej dňa 30.3.2010, (vklad ktorej bol povolený Okresným úradom Senica číslo vkladu V 589/10 zo dňa 16.4.2010 vz. 31/10), keď poručiiteľka pri uzavretí a podpísaní darovacej zmluvy konala v duševnej poruche, v dôsledku ktorej nebola spôsobilá vykonávať právne úkony, a preto je tento jej právny úkon, teda uzavretie a podpísanie darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010 neplatný a nehnuteľnosti prevedené na žalovanú 1. darovacou zmluvou patria do dedičstva po poručiiteľke. Podľa prvoinštančného súdu bolo v prvom rade potrebné skúmať, či je vo veci daný naliehavý právny záujem žalobkýň na určení podľa § 137 písm. c) CSP, pričom dôkazné bremeno, spočívajúce v povinnosti preukázať, že na požadovanom určení práva v čase rozhodovania súdu majú žalobkyne naliehavý právny záujem, zaťažovalo žalobkyne. Naliehavý právny záujem žalobkýň na predmetnom určení bolo potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel žalobkyňami navrhovaného rozhodnutia (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 224/2008). Zmyslom žalobkyňami navrhovaného rozhodnutia v danej veci je dosiahnutie stavu, kedy ako dedičky po poručiiteľke K. C. budú môcť nadobudnúť príslušné podiely na sporných nehnuteľnostiach, ktoré rozhodnutím súdu (vyhovením ich žalobe) budú patriť do dedičstva po poručiiteľke. Okresný súd dospel k záveru, že v danej veci žalobkyne naliehavý právny záujem na požadovanom určení preukázali, pretože v prípade ak súd ich žalobe vyhovie príde k zmene ich právneho postavenia ako dedičov, a teda potenciálnych nadobúdateľov vlastníckeho práva k príslušným podielom na nehnuteľnostiach špecifikovaných vo výroku rozsudku. Civilný sporový poriadok definuje v § 77 ods. 1 nerozlučné spoločenstvo ako procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný, pričom procesný úkon jedného z nich platí aj pre ostatných. V konaní o určení predmetu dedičstva musia byť účastníkmi všetci do úvahy prichádzajúci dedičia, keďže rozhodnutie sa vzťahuje na každého z nich, ide teda o nerozlučné spoločenstvo. Žalobkyne 1. a 2. sú aktívne legitimované na podanie žaloby v danej veci, nakoľko prichádzajú do úvahy ako dedičky po nebohej K. C., a to právom ich otca L. C., syna nebohej K. C., ktorý sa vzdal svojho dedičského podielu po matke K. C. v prospech svojich detí (žalobkýň). Žalovaní 1. až 5. sú v danej veci pasívne legitimovaní, nakoľko žalobkyne 1. a 2. prichádzajú do úvahy ako dedičky po nebohej K. C. ako jej dcéry a žalovaní 3. až 5. prichádzajú do úvahy ako dedičia po nebohej K. C. právom ich nebohého otca I. C., syna nebohej K. C.. Matka žalovaných 3. až 5. D. C. dedičstvo po svojom nebohom manželovi I. C. odmietla a počas trvania tohto sporu dňa X.X.XXXX zomrela. Týmto bol okruh dedičov prichádzajúcich do úvahy po poručiiteľke K. C. vyčerpaný z čoho vyplýva, že okruh účastníkov konania v danej veci o určení predmetu dedičstva je úplný, pričom na rozhodnutie v merite veci nemá žiadny vplyv, či ten ktorý do úvahy prichádzajúci dedič vystupuje na strane žalobcov alebo žalovaných. Procesné postavenie účastníkov konania v danej veci má vplyv len na rozhodnutie o náhrade trov konania, a preto ak žalovaní 3. až 5., ktorí so žalobou súhlasili, avšak nevyvinuli žiadnu aktivitu na zmenu svojho procesného postavenia, sa v prípade úspechu žalobkýň budú pomerne podieľať na náhrade trov konania žalobkýň. Ako predbežnú otázku v danej veci bolo potrebné vyriešiť otázku platnosti, resp. neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej dňa 30.3.2010 medzi darkyňou K. C. a obdarovanou žalovanou 1., na základe ktorej poručiiteľka K. C. previedla nehnuteľnosti špecifikované vo výroku rozsudku na žalovanú 1., čím bude vyriešená spornosť daného vzťahu. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním v danej veci, a to najmä zo záverov znaleckého posudku č. 18/2015 vypracovaného znalcom MUDr. Róbertom ?ľvedym ako i podaním ústneho vysvetlenia znalca preukázané, že darkyňa K. C. v čase podpisu darovacej zmluvy dňa 30.3.2010 trpela vážnou duševnou poruchou, a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu. Ide o ochorenie trvalé a progresívne, s postihnutím kognitívnych (poznávacích) schopností, ako aj postihnutím osobnosti. V čase krátko pred podpisom darovacej zmluvy v rámci tejto základnej poruchy, teda pokročilej demencie, trpela tiež delirantným syndrómom, čo má vzhľadom k prítomnej duševnej poruche len podporný, sekundárny význam. Vzhľadom k tomu, že darkyňa K. C. pri uzavretí darovacej zmluvy dňa 30.3.2010 preukázateľne konala v duševnej poruche, nie je možné tento jej právny úkon, teda uzavretie a podpísanie darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010 v zmysle § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka považovať za platný právny úkon, a preto dospel prvoinštančný súd k záveru, že predmetná darovacia zmluva je neplatná. Vyriešením predbežnej otázky o neplatnosti darovacej zmluvy bola podľa prvoinštančného súdu vyriešená i samotná spornosť daného vzťahu, potom nehnuteľnosti touto darovacou zmluvou neplatne prevedené by patrili darkyni, avšak keďže darkyňa zomrela, tieto nehnuteľnosti patria do jej dedičstva, a preto žalobe vyhovel a určil, že nehnuteľnosti špecifikované vo výroku rozsudku patria do dedičstva po poručiiteľke K. C..

6. Súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovaným 1. až 5. uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyňiam

1. a 2. náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pretože žalobkyne 1. a 2. mali v spore úspech, keďže k zastaveniu konania prišlo len v nepatrnej časti, pričom doba trvania sporu, na ktorú poukazoval právny zástupca žalovaných 1. a 2., nemá na rozhodnutie o náhrade trov konania žiadny vplyv. Súd prvej inštancie rozhodne o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

7. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie výlučne žalované 1. a 2., ktorým navrhli rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť s poukazom na § 365 ods. 1 písm. b), f), h) CSP. Argumentovali tým, že v odôvodnení rozsudku sú podrobne citované výpovede svedkov, sporových strán ako aj závery znalca týkajúce sa spôsobilosti poručiťky uzavrieť darovaciu zmluvu, avšak hodnotenie týchto dôkazov sa obmedzilo len na 4 riadky v odseku 38 odôvodnenia (poukaz na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 313/2012-52). Znalec odmietol pripustiť lucídny stav alebohej poručiťky, napriek tomu, že lekárska prax takéto stavy pozná. Trval na tom, že poručiťka bola neschopná posúdiť význam právneho úkonu a bola teda právne nespôsobilá darovať časť svojho majetku. Vzhľadom na závery znalca sa súd prvej inštancie svedectvami očitých svedkov vôbec nezaoberal a tieto odmietol s tým, že „...svedecké výpovede svedkov, ktorí boli v danej veci vypočutí, sú len laickým pohľadom na vec a svedkovia neboli objektívne spôsobilí rozpoznať skutočný duševný stav darykyne v čase podpisu darovacej zmluvy...“. Preto aj v tejto časti považujú rozhodnutie za arbitrárne. Je nevyhnutné, aby súd podrobil kritickému skúmaniu závery znalca najmä vtedy, keď tieto odporujú svedectvám očitých svedkov. Je nepripustné, aby bagatelizoval a dehonestoval svedectvo absolútne nezávislej svedkyne N. O.. Dnes už nikto nedokáže posúdiť skutočný stav mysle alebohej darykyne v čase podpisu darovacej zmluvy. Nekritické preberanie záverov znalca, bez konfrontácie so svedeckými výpoveďami priamych aktérov zúčastnených pri podpisovaní zmluvy, nie je zákonne konformný postup hodnotenia dôkazov. Súd prvej inštancie nedal odpoveď na to, či je zlučiteľný záver znalca, cit. „Demencia zmiešaného typu nie je ochorenie prechodné, ale má charakter trvalý a nemenný, a preto s poukazom na zistenie takéhoto ochorenia darykyne, nikdy nemôže podať znalecký posudok so záverom, že v čase podpisu darovacej zmluvy bola duševne a psychicky v poriadku.“ s pozorovaním overovateľky podpisu o aktuálnom duševnom stave darykyne v čase podpisu darovacej zmluvy. Súd prvej inštancie sa nezaoberal možnosťou lucídneho stavu (viď odborné štúdie na tému Terminálna lucidita, P.:/Q.) a vplyv tohto fenoménu na platnosť darovacej zmluvy s prihliadnutím na dlhodobý konsenzus v rodine o majetkovom vyporiadaní a pláne alebohej K. C. darovať niektoré z vlastných nehnuteľností. Napriek objektívnej existencii týchto lucídnych stavov aj v prípade ľudí trpiacich pokročilou demenciou znalec vo svojej výpovedi takýto stav vylúčil, čo nesvedčí o jeho odbornej zdatnosti, resp. objektivite. Súd prvej inštancie ale nevyhodnotil ani znalecký posudok a nepodrobil ho žiadnemu hodnoteniu (okrem teda štyroch riadkov v bode 38 odôvodnenia). Súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam tým, že nevyhodnotil všetky dôkazy vykonané pred súdom. Nezávislá svedkyňa N. O. potvrdila, že p. K. C. bola v čase podpisu darovacej zmluvy orientovaná v priestore a čase. Obdobne svedčili aj svedkovia I. C. a K. L., ktorí v podstate vypovedali vo svoj neprospech. Svedok A. C. ako syn K. L., aj keď vypovedal pravdu, mohla by byť jeho výpoveď považovaná za spornú pre jeho blízky vzťah k nej. Z výpovedí očitých svedkov vyplynulo, že darykyňa podpísala darovaciu zmluvu s plným vedomím vážnosti úkonu a jeho následkov.

8. Súd prvej inštancie nerozhodol o všetkých nehnuteľnostiach darovaných darovacou zmluvou. Jednoduchým porovnaním darovacej zmluvy s výrokom v rozsudku a návrhom žalobkyne na zmenu žaloby sa dá zistiť, že vo výroku absentuje darovaný pozemok reg. EKN parc. č. 3615/3 orná pôda o výmere 1890 m² v podiely 4/12, zapísanom na LV č. XXXX (pôvodne LV č. XXX) vedenom pre obec a k.ú. J. J.. Zároveň je duplicitne vo výroku uvedená nehnuteľnosť – pozemok reg. CKN parc. č. 6104 ostatné plochy o výmere 651 m² zapísaný na LV č. XXXX v podiely 27/651. Žalobkyne navrhli v žalobe, aby súd rozhodol, že niektoré nehnuteľnosti patria do dedičstva (pretože darovacia zmluva je 9/9 neplatná) a niektoré navrhli ponechať vo vlastníctve žalovanej 1. - pozemok reg. EKN parc. č. 3615/3 orná pôda o výmere 1890 m² v podiely 4/12, zapísanom na LV č. XXXX vedenom pre obec a k.ú. J. J.. Nie je možné žiadať určiť, že len časť nehnuteľností patrí do dedičstva po poručiťke (teda len časť darovacej zmluvy je neplatná). Ak žalobkyne nežiadajú rozhodnúť o všetkých darovaných nehnuteľnostiach, de facto uznávajú, že časť nehnuteľností darovala darykyňa pri plnom vedomí a teda v tejto časti je právny úkon platný. Ak je právny úkon platný pre jednu časť nehnuteľností, potom musí byť platný aj pre ostatné nehnuteľnosti. Ak je platný právny úkon pre všetky darovacou zmluvou prevedené nehnuteľnosti, potom je rozsudok nesprávny a okresný súd mal žalobu zamietnuť.

9. Súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec tým, že nerozhodol o návrhoch na zmenu žaloby bezodkladne a o takto zmenenej žalobe nerozhodol, ale poskytoval opakovane žalovanej (zrejme žalobkyni pozn. odvolacieho súdu) neúmerne dlhé lehoty na doplnenie a zmenu žaloby (odsek odôvodnenia rozsudku). Napr. uznesením č. k. 11C/26/2019-426 zo dňa 2.10.2020 pripustil zmenu žaloby, avšak napriek námietkam právneho zástupcu na pojednávaní dňa 3.11.2020, že okruh účastníkov konania je neúplný, preto by mal žalobu zamietnuť súd prvej inštancie poskytol žalobkyni ďalšiu lehotu 20 kalendárnych dní na doplnenie okruhu účastníkov konania. Následne súd prvej inštancie žalobe vyhovel napriek tomu, že v čase, kedy pripustil zmenu žaloby dňa 22.1.2021 nebol okruh účastníkov konania kompletný (chýbala manželka po nebohom I. C.) a mal teda žalobu zamietnuť (uznesenie NS SR sp. zn. 2 Obdo 21/2012). To, že D. C. medzičasom zomrela, nemá vplyv na nedostatok žaloby, v ktorej mala byť zahrnutá aj D. C. (vdova po I. C.).

10. Ďalej namietali, že v záverečnej reči navrhli, aby okresný súd rozhodol o trovách konania nielen podľa § 255 CSP, ale aby primerane použil aj ust. § 256 ods. 2 z dôvodu, že žalobkyňa 1. zavinila svojim nesprávnym procesným postupom trovy, ktoré by inak pri správnom postupe neboli vznikli. V roku 2010 podala žalobkyňa žalobu o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, ktorá nebola spôsobilá z procesných dôvodov na kladné rozhodnutie, preto majú za to, že všetky úkony v konaní od podania žaloby až do rozhodnutia dovolacieho súdu boli zbytočné pre procesné pochybenia žalobkyne (v tejto časti sporu bola úspešná žalovaná 1. v rozsahu 100 %). Následne prvoinštančný súd opakovane odročoval konania vždy, keď sa preukázalo, že návrh na zmenu žaloby je nedostatočný pre procesné vady (nedostatok aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie, nezrovnalosti v identifikácii nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy). Pojednávania a písomné podania, ktorými žalovaná 1. reagovala na tieto procesné nedostatky boli vynútené nesprávnym procesným postupom žalobkyne, teda nesprávnou žalobou. Žaloba bola nesprávna až do predposledného pojednávania, pretože žalobkyne 1. a 2. nežalovali aj dedičku po nebohom I. C. - jeho manželku D. C. s odôvodnením, že táto nie je dedičkou, pretože sa vzdala dedičských nárokov. Na základe tohto klamlivého vyhlásenia prvoinštančný súd žalobe vyhovel. Pretože o tejto nesprávnej argumentácii nevedeli vopred, nemohli okresnému súdu predložiť úradné doklady svedčiace o opaku, čím by preukázali, že D. C., zomr. X.X.XXXX musí byť účastníčkou konania. Doklady o tomto predložili až v odvolacom konaní, na základe čoho potom Krajský súd v Trnave rozsudok prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (aj v tejto časti konania spor vyhrali a teda by mal byť priznaný nárok v rozsahu 100 %). Ak by teda žaloba bola zmenená tak, že by smerovala voči všetkým dedičom, neprebehlo by ani odvolacie konanie, resp. nebol by daný odvolací dôvod. Podľa § 256 ods. 2 ak strana procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná náhradu týchto trov protistrane. Ak vinou nesprávnej žaloby bola žalovaná nútená k obrane (úspešnej), potom všetky úkony smerujúce k zamietnutiu procesne nesprávnej žaloby sú úkonmi, ktoré by inak neboli vznikli. Žalobkyňa bola zastúpená advokátom a preto nie je možné odborné zlyhanie pri koncipovaní žaloby pripísať objektívnym okolnostiam. Žiadne zo skutočností, ktoré viedli k rušeniu rozhodnutí prvoinštančného súdu neboli novotami, žalobkyni a neskôr obom žalobkyniam neznámymi. Žalobkyňa si nespĺnila ani povinnosť zistiť, či pozostalí po I. C. súhlasia so žalobou (v takom prípade by ich mala uviesť podobne ako svoju sestru E. na strane žalobcov), ale ich automaticky uviedla ako žalovaných (teda len tri deti, manželku I. C. do žaloby nezahrnula vôbec). Z dôkazov v súdnom spise nie je ani zrejmé, na základe čoho tak žalobkyňa 1. postupovala. Súd prvej inštancie na túto vadu nepoukázal (žalovaní túto vadu nenamietali z nevedomosti) napriek tomu, že vo svojich výpovediach tvrdili, že so žalobou súhlasia a chcú, aby sporné nehnuteľnosti boli predmetom dedenia. Žalovaná 2. vstúpila do konania až 22.1.2021, preto je nespravodlivé, aby bola zaviazaná platiť trovy konania aj za obdobie, kedy nebola účastníkom konania.

11. Prvoinštančný súd napriek výslovnému návrhu, aby rozhodol v súlade s § 256 ods. 2 CSP sa týmto v rozhodnutí vôbec nezaoberal. V tejto časti je teda rozhodnutie arbitrárne. Tento odvolací dôvod platí v prípade, ak by odvolací súd žalobu nezamietol.

12. Žalobkyne 1. a 2. odvolanie nepodali, k odvolaniu žalovaných 1. a 2. sa nevyjadrili, rovnako ako aj žalovaní 3. až 5.

13. Podľa § 78 ods. 1 Civilného sporového poriadku, nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu, ods. 2 súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1.

14. Podľa § 77 ods. 1 Civilného sporového poriadku, nerozlučné spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných.

15. O nútené spoločenstvo pôjde vtedy, keď priamo zo zákona alebo z povahy veci je z hľadiska vecnej legitímácie nevyhnutné, aby v konaní vystupovalo spoločenstvo. Inak povedané, existencia spoločenstva je v tomto prípade vynútená hmotnoprávnou úpravou. V prípade žaloby o neplatnosť právneho úkonu sa vyžaduje, aby na strane žalovaných ako nútené procesné spoločenstvo vystupovali všetci účastníci dotknutého právneho úkonu. Ak ide o nútené procesné spoločenstvo, teda o takú procesnú situáciu, keď si hmotnoprávna úprava vyžaduje existenciu procesného spoločenstva na úspech v konaní, pôjde vždy o spoločenstvo nerozlučné. O nerozlučné spoločenstvo ide tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi.

16. Žalovaní 3. až 5. odvolanie voči napadnutému rozsudku síce nepodali, ale keďže so žalovanými 1. až 2., ktoré odvolanie podali, tvoria nútené spoločenstvo (§ 78 ods. 1 CSP) a zároveň aj nerozlučné spoločenstvo, odvolanie žalovaných 1. a 2. sa vzťahuje aj na žalovaných 3. až 5.

17. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – zároveň stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie v čase jeho podania pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), bez potreby doplnenia dokazovania, keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP), a dospel k záveru, že odvolanie žalovaných voči I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie nie je dôvodné, keďže I. výrok rozsudku súdu prvej inštancie je obsahovo vecne správny, potrebné bolo iba zmeniť formuláciu výroku rozhodnutia, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 CSP, avšak napadnutý II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie bolo potrebné zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie (§ 389 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP) a nové rozhodnutie.

18. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 11C/26/2019 je určenie, že nehnuteľnosti špecifikované v žalobe po ostatnom pripustení žaloby patria do dedičstva po poručiťelke K. C., zomrelej dňa X.X.XXXX.

19. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným rozsahom a dôvodmi odvolania žalobcu bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vo veci správne, ak I. výrokom žalobe vyhovel (určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v k.ú. J. J., obec J. J., okres Senica, evidované Okresným úradom Senica, katastrálnym odborom, a to:

parcela č.	register	výmera v m ²	druh pozemku	č. LV	spoluvlastnícky podiel
5789	„C“	666	orná pôda	XXXX	1/1
6270	„C“	34930	orná pôda	XXXX	1/1
5505	„C“	50267	orná pôda	XXXX	59/10164
5847	„C“	28200	orná pôda	XXXX	59/10164
5878	„C“	13213	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
5889	„C“	16131	orná pôda	XXXX	59/10164
6016	„C“	7255	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6209	„C“	632982	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6211	„C“	5726	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6212	„C“	12442	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6215	„C“	7491	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6561	„C“	16856	orná pôda	XXXX	59/10164
6022	„C“	6614	lesné pozemky	XXXX	59/10164
6866	„C“	8971	lesné pozemky	XXXX	59/10164

6104	„C“	651	ostatné plochy	XXXX	27/651
472/1	„E“	91	orná pôda	XXX	4/12
3621	„E“	31	trvalé trávne porasty	XXX	4/12
3622	„E“	827	orná pôda	XXX	4/12
3363/2	„C“	68	orná pôda	XXX	1/28
4044/1	„E“	338	orná pôda	XXX	1/28
4044/2	„E“	335	orná pôda	XXX	1/28
5778	„C“	1171	orná pôda	XXXX	77/1171
6104	„C“	651	ostatné plochy	XXXX	27/651
156/1	„C“	1521	trvalé trávne porasty	X	10/40
5115	„C“	21741	orná pôda	XXXX	59/10164
5457	„C“	93020	orná pôda	XXXX	59/10164
5890	„C“	19905	trvalé trávne porasty	XXXX	59/10164
6196	„C“	4836	ostatné plochy	XXXX	59/10164
6416	„C“	413	orná pôda	XXXX	15/413
481/1	„E“	155	orná pôda	XXX	11/168
3635	„E“	123	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3636	„E“	486	trvalé trávne porasty	XXX	11/168
3637	„E“	1014	orná pôda	XXX	11/168,

patria do dedičstva po poručiiteľke K. C., narodennej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX), II. výrokom uložil žalovaným 1., 2., 3., 4. a 5. povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyniam 1. a 2. náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením.

20. Súd prvej inštancie rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 (prvý v poradí), ktorým žalobe vyhovel a určil, že darovacia zmluva uzavretá dňa 30.3.2010 medzi daryňou K. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. J. XXX a obdarovanou žalovanou 1., na základe ktorej bol v prospech obdarovanej žalovanej 1. Rozhodnutím Správy Katastra Senica číslo vkladu V 589/10 zo dňa 16.4.2010 vz. 31/10 povolený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k.ú. J. J., Obec J. J., okres Senica, je neplatná. Súčasne uložil žalovanej 1. povinnosť zaplatiť žalobkyni 1. náhradu trov konania a taktiež náhradu trov konania štátu.

21. Odvolací súd rozsudkom č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 1Cdo/103/2018-391 zo dňa 16.7.2019 rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 a rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie z dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec v otázke preukázania existencie naliehavého právneho záujmu, konkrétne, že žalobný petit nie je spôsobilý automaticky dosiahnuť stav, že nehnuteľnosti prevedené darovacou zmluvou budú zahrnuté do dedičskej podstaty. Žalobkyňa nemala naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) OSP na požadovanom určení.

22. Rozsudkom č. k. 11C/26/2019-507 zo dňa 26.5.2021 (druhý v poradí) súd prvej inštancie určil, že nehnuteľnosti špecifikované v žalobe po pripustení jej ostatnej zmeny patria do dedičstva po poručiiteľke K. C., narodennej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX (výrok I.) a konanie vo zvyšku zastavil vo vzťahu k parcele registra „C“ č. 3615/3 o výmere 1890 m² zapísanej na LV č. XXX, k. územie J. J. (výrok II.). O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol tak, že žalovaní 1., 2., 3., 4., 5. sú povinní žalobkyniam zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením (výrok III.).

23. Odvolací súd uznesením 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva (výrok I.) a v závislom výroku o náhrade trov konania (výrok III.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie (o čiastočnom zastavení konania) nadobudol právoplatnosť. V odôvodnení konštatoval, že došlo postupom súdu prvej inštancie k znemožneniu odvolateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V sporoch o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po zomrelej poručiiteľke pre úspech žaloby nevyhnutným správne určiť okruh strán tak, aby stranami (či už na strane žalobcov alebo žalovaných) boli všetci do úvahy pripadajúci dedičia poručiiteľky, prípadne ich nástupcovia, pričom ide o nútené spoločenstvo podľa § 78 ods. 1 CSP, a ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov, súd žalobu

zamietne (§ 78 ods. 2 CSP). Postup súdu prvej inštancie odvolací súd vyhodnotil ako nesprávny, znemožňujúci strane (v danom prípade žalovanej 1.), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, pričom intenzita nesprávnosti konania súdu prvej inštancie bola v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Súdu prvej inštancie v prvom rade nariadil zamerať sa na preukázanie splnenia podmienky účasti všetkých subjektov a v prípade zistenia jej nespĺnenia žalobu zamietnuť (§ 78 ods. 2 CSP) za predpokladu, že nedôjde k odstráneniu tejto vady. Ak bude uvedená podmienka splnená, vyhodnotiť vykonané dôkazy v zmysle § 191 CSP, pričom prihliadnuť na to, že judikatúra nikdy nebola postavená na jednoznačnom závere, že k aplikácii § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka je možné pristúpiť len na základe sto percentne zisteného skutkového stavu. V sporoch, ktoré sa dotýkajú platnosti právnych úkonov podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t.j. i predmetný spor, je podľa odvolacieho súdu pre preukázanie konania v duševnej poruche možné použiť tzv. dôkazný štandard, založený na tom, že spravodlivá rovnováha medzi protichodnými oprávnenými záujmami bude najlepšie dosiahnutá stanovením vysokej miery pravdepodobnosti preukázania, že plne svojprávnou osobou konala v duševnej poruche, ktorá ju v daný moment robila neschopnou právne konať, oproti postupu hodnotenia vykonaných dôkazov cez prizmu nadmerne vysokého dôkazného štandardu. Následne vo veci opätovne rozhodnúť a svoje rozhodnutie odôvodniť v súlade s § 220 ods. 2 CSP.

24. Uznesením č. k. 1Cdo/98/2022-613 zo dňa 13.12.2023 Najvyšší súd SR dovolanie (žalovanej 1. voči uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021) odmietol (zároveň rozhodol, že žalobkyne 1. a 2. nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania).

25. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobkyňami tvrdného nároku, ktorý vo vyčerpávajúcom rozsahu vykonal dokazovanie potrebné na posúdenie uplatnených nárokov, výsledky dokazovania jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach dôkladne a správne vyhodnotil, pričom i podľa odvolacieho súdu dospel k správnym skutkovým zisteniam, a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, keď vec v napadnutom rozsahu i správne právne posúdil s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, odvolací súd odkazuje na správne a presvedčivé odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku (vo vzťahu k I. výroku). Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov súdu prvej inštancie odchýliť a preto nemôže dať za pravdu odvolateľom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, vzhľadom na odvolaciu argumentáciu dopĺňa:

26. Právnym posúdením je činnosť súdu prvej inštancie, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, tzn. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú účastníci podľa príslušného právneho predpisu a nesprávnym právnym posúdením veci je jeho omyl pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie), pričom o mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne právne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania) a použitie správneho ustanovenia neznamená iba opísanie jeho dikcie, ale i jeho správne priradenie k zistenému skutkovému stavu alebo inak vyjadrené posúdením veci po právnej stránke treba rozumieť výklad o tom, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal (prečo pod tieto ustanovenia podradil zistený skutkový stav) a ako ho príp. vyložil, a výklad o tom, aké majú účastníci na základe zisteného skutkového stavu podľa týchto ustanovení vo vzťahu k predmetu konania práva a povinnosti a ako bola preto vec rozhodnutá.

27. Podľa § 137 písm. c) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

28. Základnou podmienkou dôvodnosti, a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) CSP je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (okrem prípadu, ak tento vyplýva z osobitného právneho predpisu). Rozumie sa tým právny záujem žalobcu, ktorý musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi: žalovaným je popieraná existencia

(neexistencia) práva, resp. právneho pomeru žalobcu, teda je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi stranami je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi stranami); jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu a toto ohrozenie nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom. Naliehavý právny záujem sa viaže k žalobe, resp. k otázke, či určovacia žaloba môže byť spôsobilým procesným nástrojom ochrany práva, zatiaľ čo identifikácia rozhodného hmotnoprávneho vzťahu, o ktorého (preventívne) určenie z dôvodu potreby ochrany žalobcu (dopadu na jeho majetkovú sféru) ide, vystihuje v spore otázku aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie. O splnení podmienky naliehavého právneho záujmu je možné však uvažovať iba v prípade, ak bude výrok súdneho rozhodnutia spôsobilý vystihnúť úplný obsah hmotným právom vymedzeného vzťahu, čo logicky predpokladá, že bude záväzný pre všetky jeho subjekty (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5M Cdo 1/2010). Vecná legitímácia účastníka (aktívna alebo pasívna) predstavuje hmotno-právny vzťah účastníka k prejednávanej veci. Vecnú legitímáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, má predovšetkým ten, kto je zúčastnený právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Pre posúdenie dôvodnosti a naliehavosti právneho záujmu na podanej žalobe, je preto rozhodujúce skutkové zistenie, či vôbec je žalobca vôbec nositeľom hmotného práva, o ktoré v konaní ide. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacej žaloby. Naliehavý právny záujem súd preto skúma v každom štádiu konania, a to z úradnej povinnosti. Bez doloženej existencie takéhoto záujmu musí súd žalobu zamietnuť (ako neprípustnú), pričom ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby; preto súd po zaujatí záveru, že určovacia žaloba podľa § 137 písm. c) CSP nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení procesne prípustným nástrojom na ochranu práva, zamietne takúto žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

29. Určovacou žalobou môže byť určené len jestvovanie práva, prípadne právneho vzťahu, existujúceho ku dňu vyhlásenia rozsudku, obsahom žaloby nemôže byť určenie práva za dobu minulú a ani do budúcnosti (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 32/98, 2 Cdo 131/06). Z tohto pravidla judikatúra pripúšťa výnimky, a to v podobe žalôb o určenie, že určitá osoba bola ku dňu smrti vlastníkom veci, resp. žaloba, že určitá vec patrí do dedičstva (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 26/07, 3 Cdo 44/08). Rozhodujúcim okamihom pre určenie naliehavého právneho záujmu je teda deň smrti poručiteľa, z čoho vyplýva, že aj táto otázka bola dovolacím súdom riešená. Napokon je prípustná len taká určovacia žaloba, ktorou sa vytvára právny základ pre právny vzťah strán sporu a tým sa predíde prípadne ďalším žalobám (pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo 392/2013, ZSP 40/96).

30. Smrť fyzickej osoby je v majetkových veciach právnou skutočnosťou, s ktorou sa spája univerzálna sukcesia podľa § 460 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Avšak tým nie je bez ďalšieho určený konkrétny majetok, ani podiely, ktoré jednotliví dedičia z dedičstva nadobúdajú. Dedičstvo sa síce nadobúda smrťou poručiteľa, avšak princíp ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva sa prejavuje v tom, že dedičstvo musí byť súdom (povereným notárom) prejednané a vyporiadané. Podľa rozhodnutia súdu o dedičstve sa nadobúda dedičstvo s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 84/2012). Pokiaľ nie je právoplatným rozhodnutím dedičského súdu potvrdené, že v dôsledku dedenia dedič nadobudol konkrétny majetok, resp. spoluvlastnícky podiel, nemôže sa dedič domáhať ochrany svojho vlastníctva priamo žalobou o určenie svojho vlastníckeho práva. Takýto dedič je aktívne legitimovaný len na podanie žaloby o určenie, že poručiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom konkrétneho majetku, prípadne tiež súdnou praxou pripúšťanej žaloby o určenie, že konkrétny majetok patrí do dedičstva po zomrelom poručiteľovi.

31. Je nutné zdôrazniť, že k nadobudnutiu dedičstva nedochádza len na základe smrti poručiteľa. Právna úprava dedičského práva vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstve začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo o vyporiadaní dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. V dobe od smrti poručiteľa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania právoplatným rozhodnutím súdu, tu teda nemôže byť istota, s akým výsledkom konanie o dedičstvo skončí, a to najmä, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerými dedičmi, ak po poručiteľovi sú viacerí dedičia.

32. Pod majetkom (aktíva) fyzickej osoby sú veci hmotné, nehmotné statky (najmä predmety duševného vlastníctva), záväzky a pohľadávky majetkovej povahy a iné peniazmi oceníteľné hodnoty (najmä obchodné podiely, dematerializované cenné papiere, prírodné sily, ovládateľné a slúžiace ľudským potrebám), ktoré majú majetkovú hodnotu a ktorým je možné na základe právnych skutočností disponovať. Ide o veľmi široko koncipované (otvorené) vymedzenie pojmu majetok, podľa ktorého tam patrí všetko, čo má majetkovú hodnotu a možno ju vyjadriť v peniazoch. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, jedinou prípustnou určovacou žalobou je určenie, že konkrétne špecifikovaný majetok, v danom prípade nehnuteľnosti, patrí do dedičstva po poručiteľovi, ktorou žalobou sa môže v sporovom konaní takéhoto určenia domáhať ten, kto je dedičom poručiteľa (resp. do úvahy prichádzajúcim dedičom), prípadne jeho právnym nástupcom, voči inej osobe ako dedičovi (ktorá nie je poručiteľovým dedičom), pozri obdobne napr. rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 44/2008, sp. zn. 5Cdo 147/2007, sp. zn. 3 Cdo 25/2007).

33. Odvolací súd poukazuje na to, že žaloba na určenie predmetu dedičstva je rozhodovacou praxou súdov považovaná za prípustný prostriedok riešenia sporov o tom, či určitá vec (právo) patrí do dedičstva (obdobný právny názor zaujal už Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v uznesení z 28. septembra 2006 sp. zn. 3Cdo/178/2006). V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci (práva). Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (uznesenie zo dňa 16.12.2010, sp. zn. 3Cdo/154/2010, publikované v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a súdov SR 3/2011 pod č. 32/2011). Podľa NS SR „po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného, v konaní, v ktorom sa zisťuje či určitá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné (uznesenie sp. zn. 3Cdo/29/2010).

34. S ohľadom na vyššie uvedené s poukazom na to, že žalobkyne tvrdia, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnej predchodkyňi (K. C.), a od tejto skutočnosti odvodzujú svoje dedičské právo, ktoré im žalované 1. a 2. popierajú (žalovaní 3. až 5. so žalobou súhlasili), je nepochybné, že len súd môže túto spornosť odstrániť a následne v prípade úspechu žalobkýň v konaní sa tieto môžu domáhať svojho dedičského práva. Odvolací súd sa v zmysle uvedeného stotožnil so záverom okresného súdu, že žalobkyne majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

35. V prejednávanej veci súd prvej inštancie správne (po vrátení veci odvolacím súdom uznesením č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 15.12.2021) posudzoval vecnú legitimitáciu. Vecnou legitimitáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jedna zo strán sporu nositeľkou určitého hmotnoprávneho oprávnenia (je aktívne legitimovaná) a na druhej strane sporu spočíva určitá hmotnoprávna povinnosť (je pasívne legitimovaná). Nedostatok vecnej legitimitácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím. Otázkou, kto je v tom-ktorom prípade aktívne a pasívne vecne legitimovaný, musí súd riešiť vždy skôr než pristúpi k riešeniu otázky existencie alebo neexistencie nároku. Súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán sporu nenamieta.

36. Vecná legitimitácia vyplýva z hmotného práva a má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti. Aktívnu vecnou legitimitáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva žalobcovi ním uplatnené právo, resp. mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitimitácie, či už aktívnej existencie tvrdeného práva na strane žalobcu alebo pasívnej existencie tvrdenej povinnosti na strane žalovaného, je imanentnou súčasťou súdneho konania (viď rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo/205/2009).

37. V danom prípade žalobkyne žiadali určovací výrok (vec patrí do dedičstva po poručiteľke). Z ustálenej praxe Najvyššieho súdu SR v otázke okruhu sporových strán v spore o určenie, že vec patrí do dedičstva vyplýva, že až do vyporiadania dedičstva ohľadom majetku poručiteľa sú všetci dedičia považovaní za jej vlastníkov, pričom v určovacom spore majú títo postavenie tzv. nútených procesných spoločníkov (§ 78 ods. 1 CSP). Konania o takejto žalobe sa tak musia zúčastniť (ako žalobcovia alebo ako žalovaní) všetci dedičia, inak je daný nedostatok vecnej legitimitácie (R 49/82, R 65/2003, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/94/2018, sp. zn. 3Cdo/178/2006, sp. zn. 3Cdo/222/2010, sp. zn. 4Cdo/120/2009, sp. zn. 2Cdo/45/2008, sp. zn. 8Cdo/28/2019). Treba konštatovať, že ak ide o nútené procesné spoločenstvo, pôjde vždy o spoločenstvo nerozlučné (§ 77 CSP). S ohľadom na uvedené súd

prvej inštancie správne uzavrel v odseku 54 odôvodnenia napadnutého rozsudku, že okruh účastníkov konania v danej veci je úplný s čím sa odvolací súd stotožnil, pričom uvedený záver nebol namietaný ani v odvolaní.

38. Žalobkyne odôvodňovali svoj návrh spochybňovaním duševnej spôsobilosti K. C. ako darykyne, v čase podpisu darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010, ktorou darovala (aj) predmetné nehnuteľnosti žalovanej 1. (ako obdarovanej).

39. S poukazom na dôvody podanej žaloby, odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie konštatuje, že rozhodujúcim v danej veci bolo vyriešenie predbežnej otázky platnosti/neplatnosti darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010 v kontexte duševného stavu darykyne K. C. ku dňa 30.3.2010, t. j. či darykyňa vzhľadom na svoj duševný stav bola schopná posúdiť následky svojho konania. Neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy vtedy, ak je účastník právneho úkonu rozhodnutím súdu pozbavený alebo obmedzený v spôsobilosti k právnym úkonom. Neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyžaduje bezpečné zistenie o tom, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť.

40. Podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou. Nie je potrebné, aby konajúca osoba bola v dobe právneho úkonu zbavená spôsobilosti na právne úkony alebo aby jej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená, príp. ak obmedzenie na základe rozhodnutia nezahŕňa právny úkon, o ktorý ide. Postačí, aby v rozhodnej dobe bola konajúca osoba postihnutá duševnou poruchou, ktorá ju robí na právne úkony neschopnou. Dôkazné bremeno o tom, či konajúci konal v konkrétnej situácii pod vplyvom duševnej poruchy, majú tí, ktorí sa na základe určovacej žaloby dovoľávajú neplatnosti právneho úkonu urobeneho takou osobou. Neplatnosť právneho úkonu, ktorý urobila fyzická osoba v konkrétnom prípade pod vplyvom duševnej poruchy, môže konštatovať iba súd. Keďže neplatnosť právneho úkonu podľa ustanovenia § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyžaduje bezpečné zistenie, že účastník právneho úkonu nedokáže posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť, je vylúčené robiť záver v konaní o duševnej poruche na základe pravdepodobnosti, či za skutkových okolností, ktoré aj napriek dôkaznej verifikácii súdu v zmysle ustanovenia § 191 Civilného sporového poriadku (§ 132 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30.6.2016) neumožňujú urobiť v uvedenom smere úplne jednoznačný skutkový záver, na ktorý by bolo možné aplikovať ustanovenie § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka. To, či v danom prípade konajúca osoba vedela posúdiť následky svojho konania alebo ho ovládnuť, musí posúdiť znalec z odboru psychiatrie. Súd musí tiež prihliadnuť na všetky okolnosti, ktoré súviseli s napadnutým úkonom.

41. Z obsahu spisu vyplýva, že uznesením č. k. 5C/110/2010-278 zo dňa 7.5.2015 prvoinštančný súd ustanovil MUDr. Róberta ?lvedyho, znalca z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria za znalca v danej veci za účelom zistenia spôsobilosti K. C. na právny úkon ako darykyne v zmysle darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010, t.j. ku dňu podpisu dňa 30.3.2010. Znaleckým posudkom č. 18/2015 okresným súdom ustanovený znalec MUDr. Róbert ?lvedy zistil, že K. C. v čase podpisu darovacej zmluvy trpela vážnou duševnou poruchou, a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu. Keď ide o ochorenie trvalé a progresívne, s postihnutím kognitívnych (poznávacích) schopností, ako aj postihnutím osobnosti. V čase krátko pred podpisom darovacej zmluvy išlo tiež o delirantný syndróm v rámci tejto základnej poruchy - pokročilej demencie, ktorý sa prejavuje nekludom, dezorientáciou, poruchami vnímania a myslenia ako aj správania. Či tento delirantný syndróm bol prítomný aj v čase podpisu darovacej zmluvy nie je možné preukázať, rovnako ako ani opak. Samotná demencia zmiešaného typu v pokročilom štádiu však postihuje kritickosť a súdnosť postihnutej osoby zásadným spôsobom. Na základe znalcom zistených skutočností darykyňa nebola schopná ku dňu podpisu darovacej zmluvy posúdiť význam inštitútu darovania a posúdiť dôsledky svojho konania. Trpela vážnou duševnou poruchou, a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu, pravdepodobne ešte komplikovanou delirantným syndrómom, pre ktorú nebola spôsobilá vykonávať právne úkony. Išlo o poruchu trvalého charakteru. Darykyňa trpela okrem už uvedených ochorení aj závislosťou na analgetikách a v dôsledku početných ďalších somatických ochorení bola závislá na pomoc opatrovníka, starostlivosť žalovanej 1. a podávanie liekov - analgetík, na ktorých bola závislá, čím mohlo byť ovplyvnené jej rozhodovanie, čo vzhľadom k prítomnej duševnej poruche má podporný význam, tzn. ak by nebola prítomná demencia zmiešaného typu mohol by mať tento fakt základný forenzný význam, inak je len podporný - sekundárny.

Žalobkyňa znalecký posudok nenamietala (podanie zo dňa 8.12.2015, čl. 311). Žalovaná 1. (podaním zo dňa 2.9.2015 na čl. 304 aj na pojednávaní dňa 19.1.2016) so znaleckým posudkom nesúhlasila a navrhla znalca vypočítať k záverom znaleckého posudku. Na pojednávaní dňa 19.1.2016 (zápisnica o pojednávaní na čl. 318) bol vypočítaný znalec MUDr. Róbert ?lvedy, ktorý uviedol, že sa v celom rozsahu pridrižiava znaleckého posudku č. 18/2015. Na otázky žalovanej 1. uviedol, že delirantný syndróm s poruchami myslenia a správania je stav prechodný, nie je to stav trvalý a nemenný, a preto nie je možné vylúčiť, že sa pred a po hospitalizácii u darkyne vyskytol, resp. nie. Potvrdil, že niektoré lieky, resp. ich nesprávna kombinácia, alebo dokonca absencia niektorých liekov, môžu navodiť stav delirantného syndrómu. Demencia zmiešaného typu bola po prvýkrát u darkyne zistená v roku 2008, kedy jej bolo robené CT mozgu a v rámci tohto vyšetrenia bola u nej zistená kortikálna atrofia mozgu, teda úbytok šedej mozgovej hmoty, čo je organickým podkladom pre vznik demencie, čo bolo hospitalizáciou darkyne v psychiatrickej nemocnici v Pezinku v roku 2010 aj potvrdené. Demencia zmiešaného typu nie je ochorenie prechodné, ale má charakter trvalý a nemenný, a preto s poukazom na zistenie takéhoto ochorenia darkyne, nikdy nemôže podať znalecký posudok so záverom, že v čase podpisu darovacej zmluvy bola duševne a psychicky v poriadku. Na otázku žalovanej 1., či delirantný syndróm mohol byť u darkyne spôsobený i z bolestí v dôsledku dekubitov, ktoré jej v psychiatrickej nemocnici v Pezinku neošetrovali, uviedol, že k dekubitom darkyne sa vyjadriť nevie, ale do psychiatrickej nemocnice v Pezinku bola darkyňa prijatá práve pre delirantný syndróm, ktorý sa u nej vyskytol, takže delirantný stav nemohol u darkyne nastať až počas hospitalizácie v dôsledku dekubitov, keďže práve pre takýto stav, teda pre delirantný syndróm bola na liečenie do nemocnice prijatá.

42. Odvolacím dôvodom podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku je možné teda napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, nesprávnosť ktorého možno usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

43. Podľa § 187 ods. 2 CSP dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

44. Podľa § 196 ods. 1 CSP súd môže na návrh nariadiť výsluch svedka.

45. Podľa § 127 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ustanoví súd po vypočutí účastníkov znalca. Súd znalca vyslúchne; znalcovi môže tiež uložiť, aby posudok vypracoval písomne. Ak je ustanovených niekoľko znalcov, môžu podať spoločný posudok. Namiesto výsluchu znalca môže sa súd v odôvodnených prípadoch uspokojiť s písomným posudkom znalca, ods. 2 znalecký posudok možno dať preskúmať aj inému znalcovi, vedeckému ústavu alebo inej inštitúcii.

46. Podľa § 207 ods. 1 CSP ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok, ods. 2 v písomnom znaleckom posudku znalec odpovie na položené otázky; nevyjadruje sa k právnomu posúdeniu veci.

47. Podľa § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

48. Za skutkové zistenia, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, sa rozumie taký výsledok hodnotenia dôkazov súdom, ktorý nezodpovedá postupu vyplývajúceho z ustanovenia § 191 CSP, podľa ktorého súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany. Hodnotenie dôkazov v zmysle ustanovenia § 191 ods. 1 CSP je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané procesné dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a relevantnosti pre rozhodnutie. Pri hodnotení dôkazov súd v zásade nie je právnymi predpismi obmedzovaný v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa teda zásada voľného hodnotenia dôkazov. Hodnotiacia úvaha súdu pritom ale nie je svojvoľná, súd musí vychádzať zo všetkého, čo vyšlo v konaní najavo. Tieto skutočnosti

musí súd rešpektovať a musí správne určiť ich vzájomný vzťah. Pritom súd nie je viazaný žiadnym poradím významu a dôkaznej sily jednotlivých dôkazov.

49. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie v prípade, ak by zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán nevyplynuli, alebo inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že pri hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti je logický rozpor, alebo ak hodnotenie dôkazov odporuje hore uvedenému zákonnému ustanoveniu. Ak nie je možné súdu v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi.

50. I keď je to práve znalecký posudok z príslušného odboru, ktorý je základným dôkazným podkladom v konaní, v ktorom je posudzované, či predmetné právne konanie fyzickej osoby bolo urobené v duševnej poruche alebo nie, nezbavuje to ešte súd povinností, aby sa pri hodnotení dôkazov v zmysle § 191 CSP zaoberal úplnosťou a presvedčivosťou spracovaného posudku a tento dôkazný prostriedok spôsobom predvídaným v ustanovení § 191 CSP hodnotil.

51. Odvolatelia namietali, že súd prvej inštancie nevyhodnotil znalecký posudok a nepodrobil ho žiadnemu hodnoteniu (okrem teda štyroch riadkov v bode 38 odôvodnenia).

52. K námietke v odseku 51 odvolací súd poukazuje, že súd prvej inštancie v odseku 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku odôvodnil za akým účelom (a prečo) nariadil znalecké dokazovanie, v odseku 35 odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal (a uviedol) na závery znaleckého posudku č. 18/2015 a v odseku 37 konštatoval obsah vyjadrenia znalca na pojednávaní (vrátení odpovedí a otázok žalovanej 1.) a následku v odseku 56 odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatoval záver o neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy vychádzajúc z vykonaného dokazovania s dôrazom na závery znaleckého posudku a vyjadrenie znalca na pojednávaní.

53. Znalecký posudok v zmysle Civilného sporového poriadku (ako i v zmysle pred ním platného Občianskeho súdneho poriadku) predstavuje jeden z mnohých dôkazov, hoci je svojou povahou nezastupiteľný. Znalec je pritom osobou (fyzickou alebo právnickou), ktorá prostredníctvom svojich odborných znalostí posudzuje skutočnosti, ktoré boli súdom určené, a v znaleckom posudku súdu oznamuje subjektívne výsledok tohto posúdenia. (pozri rozhodnutie NS ČR sp. zn. 33 Odo 325/2001)

54. Znalecký posudok všeobecne musí spĺňať náležitosti ust. § 17 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tiež „zákon o znalcoch“), musí teda obsahovať aj znaleckú doložku (ods. 6 cit. ust.), ktorá je neoddeliteľnou súčasťou znaleckého posudku a obsahuje identifikačné údaje znalca, označenie odboru a odvetvia, v ktorom je znalec oprávnený podávať znalecké posudky a poradové číslo úkonu znaleckej činnosti, pod ktorým je znalecký posudok zapísaný v denníku. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že v zmysle čl. 15 ods. 2 CSP, nemá žiaden dôkaz predpísanú dôkaznú silu, t. j. každý dôkaz (súkromný znalecký posudok alebo znalecký posudok) má rovnocenné postavenie a potencional presvedčivosti. Zákonnú silu (tzv. váhu) predpisuje jednotlivým dôkazom sudca, a to podľa pravidiel rozumnej a presvedčivej aplikácie princípu voľného hodnotenia dôkazov. Keďže v danej veci bol vyhotovený znalecký posudok, ktorého zadávateľom bol okresný súd, jeho odborné závery nepodliehajú hodnoteniu súdom z hľadiska ich správnosti, ale súd môže hodnotiť len presvedčivosť posudku, a to pokiaľ ide o jeho úplnosť vo vzťahu k posudzovaným skutočnostiam, zásadám logického myslenia a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi. Pravidlá hodnotenia dôkazov spravujú teóriou voľného hodnotenia dôkazov, teda aj znalecký posudok súd hodnotí voľne, v súvislosti s ostatnými vykonanými dôkazmi a z hľadiska jeho vnútornej logiky.

55. Odvolací súd v rovine vyhodnotenia znaleckého dokazovania poukazuje primerane a podporne na to, že podľa ustálenej súdnej praxe od iných dôkazných prostriedkov sa dôkaz znaleckým posudkom podaným ústne či písomne líši tým, že jeho hodnoteniu (podľa § 191 Civilného sporového poriadku) nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti, súd pritom hodnotí presvedčivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými prevedenými dôkazmi. Ide o špecifický a významný dôkaz, ktorý súd použije pri rozhodovacej

činnosti založenej na riešení odbornej otázky. Znalec musí vychádzať z odborných znaleckých záverov a nielen zo skutočností, ktoré príslušná osoba alebo osoby vnímajú svojimi zmyslami. Znalec v prejednávanej veci musel vychádzať z odbornej verifikácie relevantných skutkových okolností, lebo v danom prípade bolo potrebné zistiť, či podpísanie darovacej zmluvy bolo urobené v duševnej poruche (alebo nie) a či tento chorobný stav robil daryňu neschopnou na právne úkony. Po oboznámení sa so znaleckým posudkom odvolací súd konštatuje, že znalec ustanovený vo veci so zreteľom na svoje odborné znalosti a skúsenosti a zistené informácii, prehľadným a logickým zdôvodnením vyložil svoje odborné závery a podklady, z ktorých pri zodpovedaní mu zadaných odborných otázok postupoval. Závery potvrdil aj výsluchom na pojednávaní na okresnom súde. Prvoinštančný súd postupoval správne s poukazom na uvedené v odseku 52, ak v súdnom spore považoval za esenciálny dôkazný prostriedok práve znalecký posudok potvrdzujúci skutočnosti uvádzané žalobkyňami ohľadom duševného stavu daryne. K uvedenému odvolací súd poukazuje aj na to, že na pojednávaní dňa 19.1.2016 bol znalec na návrh žalovanej 1., ktorá znalecký posudok namietala, pričom žalovanej 1. ako jej právneho zástupcovi bolo okresný súdom umožnené položiť znalcovi otázky, čo žalovaná 1. aj využila a položila otázky týkajúce sa aj prítomnosti delirantného syndrómu s poruchami správania a myslenia u daryne, na ktoré tento aj odpovedal. Pričom znalec aj na pojednávaní zotrval na záveroch znaleckého posudku č. 8/2015.

56. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

57. V zmysle § 366 Civilného sporového poriadku, v odvolacom konaní nemožno uplatniť nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (teda v prvej inštancii nepredložené) iba v obmedzenom rozsahu a iba do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3).

58. Pokiaľ ide o tvrdenie žalovaných v odvolaní, že súd prvej inštancie sa nezaoberal možnosťou lucidného stavu (viď odborné štúdie na tému Terminálna lucidita, P.://Q.) a vplyv tohto fenoménu na platnosť darovacej zmluvy. Napriek objektívnej existencii týchto lucidných stavov aj v prípade ľudí trpiacich pokročilou demenciou znalec vo svojej výpovedi takýto stav vylúčil, čo nesvedčí o jeho odbornej zdatnosti, resp. objektivite, odvolací súd konštatuje, že sa nejedná o novotu pokiaľ ide o prostriedok procesnej obrany (skutkové tvrdenie ako aj dôkaz), keď neboli splnené zákonné predpoklady v zmysle § 366 CSP a preto ani nepostupoval podľa § 384 ods. 3 CSP.

59. Nad rámec uvedeného v odseku 55 odvolací súd poukazuje na to, že žalovaná 1. v podaní zo dňa 2.9.2015 na čl. 304 ako ani na pojednávaní dňa 19.1.2016 nepoukázala na možnosť „svetlej chvíľky“ poručiteľky (lucidum intervallum, alebo aj lucida intervala) dňa 30.3.2010 a k uvedenému nebolo znalcovi ani položené žiadne otázky. Žalovaná 1. kládla otázky spojené s delirantným syndrómom, ku ktorým sa znalec vo výpovedi aj v znaleckom posudku vyjadril.

60. Žalovaní v odvolaní poukázali na to, že v odôvodnení napadnutého rozsudku sú podrobne citované výpovede svedkov, sporových strán ako aj závery znalca týkajúce sa spôsobilosti poručiteľky uzavrieť darovaciu zmluvu, avšak hodnotenie týchto dôkazov sa obmedzilo len na 4 riadky v odseku 38 odôvodnenia. S uvedeným však odvolací súd nesúhlasí, keď síce v odseku 38 okresný súd uzavrel, že svedecké výpovede svedkov sú len laickým pohľadom na vec a svedkovia neboli objektívne spôsobilí rozporovať skutočný duševný stav daryne v čase podpisu darovacej zmluvy, preto na ne okresný súd neprihliadol, avšak žalovaní opomenuli, že v odseku 33 odôvodnenia napadnutého rozsudku sa okresný súd vyjadril a hodnotil výpoveď jednotlivých svedkov tak, že svedkyňa (žalobkyňa) D. E. C. vypovedala v prospech žalobkyne 1. a ostatní svedkovia (žalovanej 1.) vypovedali v jej prospech. Výpovede svedkov I. C. a K. L. považoval za mierne zmätočné. Zároveň v odseku 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku odôvodnil za akým účelom (a prečo) nariadil znalecké dokazovanie, v odseku 35 poukázal (a uviedol) na závery znaleckého posudku č. 18/2015 a v odseku 37 konštatoval obsah vyjadrenia znalca na pojednávaní (vrátení odpovedí a otázok žalovanej 1.) a následne v odseku 56 odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatoval záver o neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy vychádzajúc z vykonaného dokazovania s dôrazom na závery znaleckého posudku a vyjadrenie znalca na pojednávaní. V kontexte uvedeného neobstojí námietka, že súd prvej inštancie sa svedectvami (očitých) svedkov vôbec nezaoberal a tieto odmietol.

61. Za neprípustné považovali žalovaní, aby okresný súd bagatelizoval a dehonestoval svedectvo absolútne nezávislej svedkyne p. N. O. a jej výpoveď odmietol ako nehodnú akéhokoľvek hodnotenia zo strany súdu. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku však postup vytýkaný žalovanými vo vzťahu k svedkyňi N. O. (ani iným) podľa odvolacieho súdu nevyplýva. Záver okresného súdu (odsek 38 odôvodnenia napadnutého rozsudku) obstoí aj vo vzťahu k svedkyňi N. O., ktorá nedisponuje na rozdiel od znalca MUDr. Róbert ?lvedyho (z odboru psychiatrie) odbornými predpokladmi, na základe ktorých by bola schopná posúdiť zdravotný stav darykyne ku dñu 30.3.2010 inak ako bežný ÷lovek (teda laik) bez absolvovania vysokoškolského vzdelania v medicíne. Priçom MUDr. Róbert ?lvedy ako znalec z odboru psychiatrie bol oprávnený posúdiť, či darykyňa ako konajúca osoba vedela posúdiť následky svojho konania v súvislosti s darovacou zmluvou zo dña 30.3.2010.

62. Námiетка žalovaných, že súd prvej inštancie nedal odpoveď na to, či je zluçiteľný záver znalca, cit. „Demencia zmiešaného typu nie je ochorenie prechodné, ale má charakter trvalý a nemenný, a preto s poukazom na zistenie takéhoto ochorenia darykyne, nikdy nemôže podať znalecký posudok so záverom, že v ÷ase podpisu darovacej zmluvy bola duševne a psychicky v poriadku.“ s pozorovaním overovateľky podpisu o aktuálnom duševnom stave darykyne v ÷ase podpisu darovacej zmluvy, s ohľadom na uvedené v odsekoch 59, 60, 61, neobstoí.

63. Pokiaľ žalovaní namietajú, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam tým, že nevyhodnotil všetky dôkazy vykonané pred súdom, z uvedeného však nevyplýva, ktoré konkrétne dôkazy majú na mysli. Ďalej poukázali na to, že z výpovedí očitých svedkov vyplynulo, že darykyňa podpísala darovaciu zmluvu s plným vedomím vážnosti úkonu a jeho následkov, že svedkyňa N. O. potvrdila, že p. K. C. bola v ÷ase podpisu darovacej zmluvy orientovaná v priestore a ÷ase. Obdobne svedçili aj svedkovia I. C. a K. L., ktorí v podstate vypovedali vo svoj neprospech. Svedok A. C. je jej syn a aj keď vypovedal pravdu, mohla by byť jeho výpoveď považovaná za spornú pre jeho blízky vzťah ku nej. K uvedenému odvolací súd poukazuje na odsek 61, keď iba MUDr. Róbert ?lvedy (znalec) bol oprávnený zaujať odborný názor o tom, či darykyňa ne/trpela duševným ochorením, v dôsledku ktorého ne/bola spôsobilá posúdiť následky tohto svojho konania.

64. Odvolací súd k vyššie uvedenému poukazuje na to, že v sporoch, ktoré sa dotýkajú platnosti právnych úkonov podľa § 38 ods. 2 Obçianskeho zákonníka, t.j. i predmetný spor, v ktorom sa rieši otázka neplatnosti právneho úkonu urobeného osobou, ktorá už v ÷ase vykonania dôkazu – znalecký posudok, nežila, je podľa odvolacieho súdu pre preukázanie konania v duševnej poruche možné použiť tzv. dôkazný štandard, založený na tom, že spravodlivá rovnováha medzi protichodnými oprávnenými záujmami bude najlepšie dosiahnutá stanovením vysokej miery pravdepodobnosti preukázania, že plne svojprávna osoba konala v duševnej poruche, ktorá ju v daný moment predstavovala neschopnú právne konať, oproti postupu hodnotenia vykonaných dôkazov cez prizmu nadmerne vysokého dôkazného štandardu. Judikatúra pritom nikdy nebola postavená na jednoznaçnom závere, že k aplikácii § 38 ods. 2 Obçianskeho zákonníka je možné pristúpiť len na základe stopercentne zisteného skutkového stavu. Takto formulovaná vysoká miera pravdepodobnosti zistenia neschopnosti osoby posúdiť následky svojho konania alebo svoje konanie ovládnuť nevedie k úplnému znemožneniu uplatnenia ustanovenia § 38 ods. 2 Obçianskeho zákonníka. Možno si totiž predstaviť množstvo situácií, v ktorých bude právne konanie zneplatnené na základe nespôsobilosti posúdiť následky svojho konania, a to aj na základe ex post vykonaných dôkazov.

65. Odvolací súd v rovine vyhodnotenia znaleckého dokazovania poukazuje primerane a podporne na to, že podľa ustálenej súdnej praxe od iných dôkazných prostriedkov sa dôkaz znaleckým posudkom podaným ústne či písomne líši tým, že jeho hodnoteniu (podľa § 191 Civilného sporového poriadku) nepodliehajú znalecké závery v zmysle ich odbornej správnosti, súd pritom hodnotí presvedçivosť posudku, čo do jeho úplnosti vo vzťahu k zadaniu, logické odôvodnenie znaleckého nálezu a jeho súlad s ostatnými prevedenými dôkazmi. Ide o špecifický a významný dôkaz, ktorý súd použije pri rozhodovacej ÷innosti založenej na riešení odbornej otázky. Znalec musí vychádzať z odborných znaleckých záverov a nielen zo skutoçností, ktoré príslušná osoba alebo osoby vnímajú svojimi zmyslami. Znalec v prejednávanej veci musel vychádzať z odbornej verifikácie relevantných skutkových okolností, lebo v danom prípade bolo potrebné zistiť, či podpísanie darovacej zmluvy bolo urobené v duševnej poruche (alebo nie) a či tento chorobný stav robil darykyňu neschopnou na právne úkony. Po oboznámení sa so znaleckým posudkom odvolací súd konštatuje, že znalec ustanovený vo veci so zreteľom

na svoje odborné znalosti a skúsenosti a zistené informácii, prehľadným a logickým zdôvodnením vyložil svoje odborné závery a podklady, z ktorých pri zodpovedaní mu zadáných odborných otázok postupoval. Správne postupoval súd prvej inštancie s poukazom na uvedené v odseku 40, ak v súdnom spore považoval za esenciálny dôkazný prostriedok práve znalecký posudok potvrdzujúci skutočnosti uvádzané žalobkyňami. K uvedenému odvolací súd poukazuje aj na to, že na pojednávaní dňa 19.1.2016 bol znalec na návrh žalovanej 1., ktorá znalecký posudok namietala, pričom žalovanej 1. ako jej právnenému zástupcovi okresný súd umožnil položiť znalcom otázky, ktoré sa týkali aj prítomnosti delirantného syndrómu s poruchami správania a myslenia u žalobkyne, na ktoré tento aj odpovedal. Pričom znalec aj na pojednávaní zotrval na záveroch znaleckého posudku č. 8/2015.

66. V tomto smere odvolací súd uvádza, že ak žalovaná 1. (resp. aj ostatní žalovaní) nesúhlasila so závermi znaleckého posudku č. 8/2015 vyhotoveného MUDr. Róbert ?lvedy, mala možnosť prvoinštančnému súdu predložiť súkromný znalecký posudok v zmysle § 209 CSP, čo však neurobila a len nepodložene namietala obsah a závery znaleckého posudku, ktorý na návrh žalovanej 1. dal vyhotoviť okresný súd. Takéto spochybnenie odborného znaleckého posudku však nemožno považovať za relevantné a opodstatnené.

67. Závery dokazovania v preskúmanom prípade tak jednoznačne svedčia o tom, že daryňa K. C. uzatvorila (podpísala) darovaciu zmluvu v čase, keď trpela duševným ochorením – demenciou Alzheimerovho typu stredne ťažkého až ťažkého stupňa, v dôsledku ktorého nebola spôsobilá posúdiť následky tohto svojho konania. Odvolaciemu súdu nezostávalo nič iné, len konštatovať, že žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno v súdnom spore, že predmetná darovacia zmluva datovaná dňa 30.3.2010, podpísaná daryňou dňa 30.3.2010 bola uzatvorená daryňou v stave, ktorý ju mal na tento právny úkon diskvalifikovať, resp. bola preukázaná nespôsobilosť daryne na tento právny úkon. Vzhľadom k uvedenému mal odvolací súd za to, že nebolo možné vyhodnotiť odvolaciu argumentáciu odvolateľov vo vzťahu k pochybeniu súdu prvej inštancie v skutkových zisteniach za dostatočnú.

68. V posudzovanom prípade súd prvej inštancie v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie dokazovaním riadne zistil skutkový stav veci, aplikoval naň správny predpis a svoje rozhodnutie aj presvedčivo odôvodnil. Okolnosti namietané žalovanými v odvolaní nemajú za následok úvahu odvolacieho súdu, ktorá by nebola zhodná s v napadnutom rozhodnutí prezentovanou úvahou súdu prvej inštancie.

69. Žalovaní ďalej namietali, že súd prvej inštancie nerozhodol o návrhoch na zmenu žaloby bezodkladne a o takto zmenenej žalobe nerozhodol, ale poskytoval opakovane žalovanej (zrejme žalobkyňi pozn. odvolacieho súdu) neúmerne dlhé lehoty na doplnenie a zmenu žaloby (odsek 10 odôvodnenia rozsudku). Napr. Uznesením č. k. 11C/26/2019-426 zo dňa 2.10.2020 pripustil zmenu žaloby, avšak napriek námietkam právneho zástupcu na pojednávaní dňa 3.11.2020, že okruh účastníkov konania je neúplný a preto by mal žalobu zamietnuť, súd prvej inštancie poskytol žalobkyňi ďalšiu lehotu 20 kalendárnych dní na doplnenie okruhu účastníkov konania. Následne súd prvej inštancie žalobe vyhovel napriek tomu, že v čase, kedy pripustil zmenu žaloby 22.1.2021 nebol okruh účastníkov konania kompletný (chýbala manželka po nebohom I. C.) a mal teda žalobu zamietnuť (uznesenie NS SR sp. zn. 2Obdo 21/2012). To, že D. C. medzičasom zomrela, nemá vplyv na nedostatok žaloby, v ktorej mala byť zahrnutá aj D. C. (vdova po I. C.).

70. Podľa § 139 CSP žalobca môže počas konania so súhlasom súdu meniť žalobu.

71. Podľa § 140 ods. 1 CSP zmena žaloby je návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo alebo sa uplatňuje iné právo, ods. 2 zmenou žaloby je i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe.

72. Zmena žaloby ako dispozičný procesný úkon patriaci výlučne žalobcovi je v zmysle ust. § 132 ods. 2 CSP podaním vo veci samej, ktorým žalobca môže meniť žalobu a určovať predmet konania. Zmena žaloby môže nastať v kvalitatívnej, kvantitatívnej rovine, ako aj v podstatnej zmene alebo doplnení rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Zmena žaloby však podlieha súhlasu súdu, ktorý o pripustení alebo nepripustení zmeny návrhu rozhoduje uznesením bez možnosti podať voči nemu odvolanie (§ 357 CSP). Pokým súd nerozhodne o uplatnenej zmene žaloby, nemôže pokračovať v konaní a ak súd zmenu žaloby nepripustí, pokračuje v konaní o nezmenenej žalobe. Civilný sporový poriadok za zmenu žaloby považuje aj „podstatnú zmenu alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností

tvrdných v žalobe“, ktorej explicitná úprava v predošlom procesnom kódexe Občianskeho súdneho poriadku absentovala. Tento legislatívny posun sa odvíja od súdnej praxe, ktorá ustálila, že za zmenu žaloby treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca, hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutkových okolností než tých, ktoré uviedol v žalobe (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MObdV/19/2007). Zákonodarca zároveň v dôvodovej správe k Civilnému sporovému poriadku precizoval, že za zmenu žaloby je treba považovať akékoľvek zásahy, doplnenie, upresnenie uplatneného nároku alebo skutočností, o ktoré žalobca uplatnený nárok opiera. Na rozdiel od kvalitatívnej alebo kvantitatívnej zmeny návrhu, podstatnou zmenou alebo doplnením rozhodujúcich skutočností, nedochádza k zmene žalobného petitu. Preto vyhodnotenie zásahu, doplnenia, upresnenia žalovaného nároku alebo skutočností uplatnených žalobcom v podanej žalobe podlieha hodnotiacemu úsudku konajúceho súdu, ktorý sa odvíja od žalobcom predloženého skutkového základu.

73. Za zmenu žaloby podľa § 140 ods. 2 CSP je potrebné považovať také doplnenia, či upresnenia skutočností tvrdných v žalobe, ktoré majú dopad na iné posúdenie skutkového základu oproti skutkovému základu uvedenému v žalobe (pozri R 3/2023).

74. Podľa § 142 ods. 1 CSP o prípustnosti zmeny žaloby súd rozhodne spravidla na pojednávaní, na ktorom bola zmena navrhnutá, alebo na pojednávaní, ktoré nasleduje bezprostredne po tom, ako bola zmena žaloby uplatnená podaním mimo pojednávania.

75. Postup uvedený v predchádzajúcom odseku má zrejme sledovať hospodárnosť konania. Pričom neuvádza konkrétnu lehotu na rozhodnutie prvoinštančného súdu.

76. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa žalobou (čl. 1) doručenou okresnému súdu dňa 20.8.2010 domáhala voči žalovanej (D. C.) určenie neplatnosti darovacej zmluvy špecifikovanej označením zmluvných strán a predmetu darovania (nehnutelnosti). Uznesením vyhlásením na pojednávaní dňa 2.2.2016 (zápisnica o pojednávaní na čl. 330 súd prvej inštancie (na návrh právneho zástupcu žalobkyne) pripustil zmenu petitu tak, že darovacia zmluva zo dňa 30.3.2010 je neplatná. O takto zmenenom petite žaloby rozhodol súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 (prvý v poradí), ktorým žalobe vyhovel, pričom odvolací súd rozsudkom č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Následne však Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 1Cdo/103/2018 zo dňa 16.7.2019 rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 a rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (z dôvodu, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec v otázke preukázania existencie naliehavého právneho záujmu, konkrétne, že žalobný petít nie je spôsobilý automaticky dosiahnuť stav, že nehnuteľnosti prevedené darovacou zmluvou budú zahrnuté do dedičskej podstaty). Podaním zo dňa 19.2.2020 (čl. 409) žalobkyňa navrhla zmenu žaloby (určenie, že špecifikované nehnuteľnosti v návrhu patria do dedičstva po poručiťke K. C.), ktoré predložila prvoinštančnému súdu na pojednávaní dňa 19.2.2020 (zápisnica o pojednávaní na čl. 413), ktorý návrh krátkou cestou doručil právnenému zástupcovi žalovanej 1., ktorý s návrhom nesúhlasil. Po prejednaní veci okresný súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom rozhodnutia o návrhu žalobkyne zo dňa 19.2.2020. Uznesením č. k. 11C/26/2019-426 zo dňa 2.10.2020 (mimo pojednávania) prvoinštančný súd pripustil zmenu (petitu) žaloby v zmysle návrhu žalobkyne zo dňa 19.2.2020. Na pojednávaní dňa 3.11.2020 (zápisnica o pojednávaní na čl. 441) právny zástupca žalobkyne žiadal o odročenie pojednávania za účelom preverenia skutočností ohľadom parciel č. 3615/3 a č. 3635 a č. 3636, pri ktorých došlo k zmenám, následne požiada o čiastočné späťvzatie žaloby, resp. pripustenie zmeny petitu žaloby a zároveň požiada o pripustenie ďalších účastníkov do konania na strane žalobkyne ako i na strane žalovaných, s čím právny zástupca žalovanej 1. nesúhlasil (okresný súd poskytol žalobkyni lehotu 20 dní za účelom upresnenia okruhu účastníkov na strane žalobkyne a žalovaných). Podaním zo dňa 23.11.2020 (čl. 444) žalobkyňa navrhla pripustil zmeny žaloby (doplnením dvoch parciel, doplnením údajov o registri parciel) ako aj pripustenie ďalších účastníkov na strane žalobkyne (D. E. C.) a žalovaných (K. L., M. L., E. C., J. C.), zároveň zobrala žalobu čiastočne späť (parcela č. 3615/3). Uznesením č. k. 11C/26/2019-451 zo dňa 22.1.2021 prvoinštančný súd návrhu žalobkyne zo dňa 23.11.2020 (v časti pripustenia zmeny ďalších účastníkov na strane žalobkyne a žalovaných) vyhovel. Uznesením č. k. 11C/26/2019-454 zo dňa 22.1.2021 návrhu (v časti pripustenia zmeny petitu žaloby) vyhovel. Rozsudkom č. k. 11C/26/2019-507 zo dňa 26.5.2021 (druhý v poradí) súd prvej inštancie vyhovel I. výrokom žalobe žalobkyne (určil, že nehnuteľnosti špecifikované v žalobe po pripustení jej ostatnej zmeny patria do dedičstva po poručiťke K. C., narodenej dňa XX.XX.XXXX,

zomrelej dňa X.X.XXXX, II. výrokom konanie vo zvyšku zastavil vo vzťahu k parcele registra „C“ č. 3615/3 o výmere 1890 m2 zapísanej na LV č. XXX, k. územie J. J. zastavil, III. výrokom priznal žalobkyni voči žalovaným 1., 2., 3., 4. a 5. nárok na náhradu trov konania spoločne a nerozdielne v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením). Odvolací súd uznesením 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom I. výroku (určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva), v závislom II. výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení súdu prvej inštancie v prvom rade uložil zamerať sa na preukázanie splnenia podmienky účasti všetkých subjektov a v prípade zistenia jej nesplnenia žalobu zamietnuť (§ 78 ods. 2 CSP) za predpokladu, že nedôjde k odstráneniu tejto vady. Podaním zo dňa 10.2.2022 (čl. 587) žalobkyňa navrhla pripustiť do konania na strane žalovaných D. C. (nar. X.XX.XXXX). Podaním zo dňa 23.11.2023 (čl. 604) oznámila, že návrh zo dňa 10.2.2022 je bezpredmetný, keďže D. C. zomrela.

77. S poukazom na uvedený obsah spisu v odseku 76 odvolací súd konštatuje, že okresný súd uznesením č. k. 11C/26/2019-426 zo dňa 2.10.2020 (ktorým, ktorým pripustil zmenu žaloby) reagoval na návrh žalobkyne 1. zo dňa 19.2.2020, ktorý mu bol predložený priamo na pojednávaní dňa 19.2.2020, pričom ani ustanovenie § 142 ods. 1 CSP výslovne nevylučuje, aby o návrhu na pripustenie zmeny žaloby nebolo rozhodnuté priamo na pojednávaní. Pričom v danej veci išlo o spor, ktorý začal podaním žaloby dňa 20.8.2010, a nemožno vytykať okresnému súdu, ktorý pri rozhodovaní o návrhu o zmene žaloby bol povinný tento posúdiť z hľadiska hospodárnosti konania, že o návrhu nerozhodol ihneď na pojednávaní dňa 19.2.2020. Pokiaľ žalovaní namietali, že súd prvej inštancie žalobe vyhovel napriek tomu, že v čase, kedy pripustil zmenu žaloby 22.1.2021 nebol okruh účastníkov konania kompletný (chýbala manželka po nebohom I. C.) a mal teda žalobu zamietnuť, odvolací súd poukazuje na to, že uznesením č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021 odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva (výrok I.) a v závislom výroku o náhrade trov konania (výrok III.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu, že postupom súdu prvej inštancie došlo k znemožneniu odvolateľke uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Keď súdu prvej inštancie v prvom rade uložil zamerať sa na preukázanie splnenia podmienky účasti všetkých subjektov a v prípade zistenia jej nesplnenia žalobu zamietnuť (§ 78 ods. 2 CSP) za predpokladu, že nedôjde k odstráneniu tejto vady. Ak bude uvedená podmienka splnená, vyhodnotiť vykonané dôkazy v zmysle § 191 CSP. K námietke žalovaných, že okresný súd napriek námietkam právneho zástupcu na pojednávaní dňa 3.11.2020, že okruh účastníkov konania je neúplný a preto by mal žalobu zamietnuť, súd prvej inštancie poskytol žalobkyni ďalšiu lehotu 20 kalendárnych dní na doplnenie okruhu účastníkov konania. Odvolací súd poukazuje na obsah spisu v odseku 76, z ktorého vyplýva, že na pojednávaní dňa 3.11.2020 (zápisnica o pojednávaní na čl. 441) právny zástupca žalobkyne žiadala o odročenie pojednávania za účelom preverenia skutočností ohľadom parciel č. 3615/3, č. 3635 a č. 3636, pri ktorých došlo k zmenám s tým, že následne požiadala o čiastočné späťvzatie žaloby, resp. pripustenie zmeny petitu žaloby a zároveň požiadala o pripustenie ďalších účastníkov do konania na strane žalobkyne ako i na strane žalovaných, s čím právny zástupca žalovanej 1. nesúhlasil (okresný súd poskytol žalobkyni lehotu 20 dní za účelom upresnenia okruhu účastníkov na strane žalobkyne a žalovaných). Podaním zo dňa 23.11.2020 (čl. 444), v lehote určenej okresným súdom žalobkyňa navrhla pripustiť zmeny žaloby (doplnením dvoch parciel, doplnením údajov o registri parciel) ako aj pripustenie ďalších účastníkov na strane žalobkyne (D. E. C.) a žalovaných (K. L., M. L., E. C., J. C.), zároveň zobrala žalobu čiastočne späť (parcela č. 3615/3). Mimo pojednávania okresný súd uznesením č. k. 11C/26/2019-451 zo dňa 22.1.2021 návrhu žalobkyne zo dňa 23.11.2020 (v časti pripustenia zmeny ďalších účastníkov na strane žalobkyne a žalovaných) vyhovel. Uznesením č. k. 11C/26/2019-454 zo dňa 22.1.2021 vyhovel návrhu (v časti pripustenia zmeny petitu žaloby). Rozsudkom č. k. 11C/26/2019-507 zo dňa 26.5.2021 (druhý v poradí) okrem iného II. výrokom konanie vo zvyšku zastavil (vo vzťahu k parcele registra „C“ č. 3615/3 o výmere 1890 m2 zapísanej na LV č. XXX, k. územie J. J. zastavil). Opísaným postupom okresný súd podľa odvolacieho súdu aplikoval procesné ustanovenia § 140 ods. 1, § 142 ods. 2, § 79, § 145 ods. 2 CSP reagujúc na procesné návrhy žalobkyne. S ohľadom na uvedené odvolacia námietka žalovaných v tomto odseku nie je dôvodná.

78. Žalovaní namietali, že súd prvej inštancie nerozhodol o všetkých nehnuteľnostiach darovaných darovacou zmluvou. Žalobkyne navrhli v žalobe, aby súd rozhodol, že niektoré nehnuteľnosti patria do dedičstva (pretože darovacia zmluva je neplatná) a niektoré navrhli ponechať vo vlastníctve žalovanej 1. - pozemok reg E KN parc. č. 3615/3 orná pôda o výmere 1890 m2 v podiely 4/12, zapísanom na LV č. XXXX vedenom pre obec a k.ú. J. J.. Nie je možné žiadať určiť, že len časť nehnuteľností patrí do dedičstva po poručiteľke (teda len časť darovacej zmluvy je neplatná). Ak žalobkyne nežiadajú rozhodnúť

o všetkých darovaných nehnuteľnostiach, de facto uznávajú, že časť nehnuteľností darovala daryňa pri plnom vedomí a teda v tejto časti je právny úkon platný. Ak je právny úkon platný pre jednu časť nehnuteľností, potom musí byť platný aj pre ostatné nehnuteľnosti. Ak je platný právny úkon pre všetky darovacou zmluvou prevedené nehnuteľnosti, potom je rozsudok nesprávny a súd mal žalobu zamietnuť.

79. Podľa § 129 ods. 1 CSP ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní, ods. 2 v uznesení podľa odseku 1 súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti podanie odmietnuť, ods. 3 ak sa v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať, ods. 4 ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal.

80. Podľa § 131 CSP žaloba je procesný úkon, ktorým sa uplatňuje právo na súdnu ochranu ohrozeného alebo porušeného práva.

81. Podľa § 132 ods. 1 v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh, ods. 2 opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy, ods. 3 žalobca k žalobe pripojí dôkazy, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť.

82. Žalobným návrhom sa rozumie tzv. petit a ide o spresnenie všeobecnej náležitosti podania (čo sa podaním sleduje). Žalobný návrh musí byť jasný, zrozumiteľný a presne formulovaný. Žaloba je však procesný úkon strany, ktorý treba posudzovať ako každé podanie podľa obsahu. To znamená, že za žalobný návrh, teda predmet konania, nemožno považovať iba žalobný návrh, ale aj jeho skutkové odôvodnenie, čo spolu so žalobným návrhom vymedzuje predmet žaloby. Žalobca musí preto svoj nárok presne vyjadriť tak, aby bola splnená požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku. Tá je splnená vtedy, ak je možné žalobný petit prevzatý do výroku rozsudku vykonať niektorým zo spôsobov výkonu exekúcie. Preto neprimeraný formalizmus pri posudzovaní procesných úkonov strán sporu a prílišný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov, ktoré nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 1/02 z 26.9.2002).

83. Podľa § 216 ods. 1 CSP súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu, ods. 2 súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, iba vtedy, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

84. Podľa § 217 ods. 1 CSP pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

85. Ustanovenie citované v odseku 84 výslovne určuje, že súd rozhoduje na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov alebo na základe nesporných skutočností tvrdených stranami sporu, ak o ich pravdivosti nemá súd dôvodné a závažné pochybnosti, v čase vyhlásenia jeho rozhodnutia. To znamená, že súd nemôže rozhodnúť na základe takého stavu, ktorý už neexistuje, alebo svoje rozhodnutie oprieť o stav, ktorý ešte len v budúcnosti eventuálne môže nastať (s výnimkou prípadov obsiahnutých v ods. 2 ustanovenia § 217, ktoré však v danom prípade nebol dôvod aplikovať). Skutkový stav v čase vyhlásenia rozhodnutia je pre súd záväzný.

86. Z viazanosti súdu tzv. petitom (návrhom výroku súdneho rozhodnutia, ktorého vydania sa žalobca domáha) vyplýva, že súd nemôže prekročiť návrhy strán sporu a prisúdiť viac, než čoho sa domáhajú (tzv. zásada ne ultra petitum) a nepochybne i to, že nemôže prisúdiť iné plnenie, než ktorého sa strany sporu domáhali. Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom. Zároveň musí dbať na to, aby výroková časť rozhodnutia bola jasná, stručná, výstižná a materiálne vykonateľná.

87. Je nepochybné, že v posudzovanej veci ide o konanie sporové, ktorého predpokladom je podanie žaloby, ktorá bola podaná a splňala zákonom požadované náležitosti. Z obsahu žaloby nepochybne vyplýva, že žalobkyňa sa voči žalovaným domáha určovacieho výroku (§ 137 písm. c/ CSP) v zmysle ostatnej pripustenej zmeny v zmysle uznesenia okresného súdu č. k. 11C/26/2019-454 zo dňa 22.1.2021, čím bol určený predmet sporového konania. Pokiaľ prvoinštančný súd žalobe vyhovel v rozsahu (označených nehnuteľností) ako bolo rozhodnuté uvedeným uznesením, napadnutým žalobe vyhovujúcim výrokom súd prvej inštancie postupoval správne, keď do výroku nezahrnul pozemok reg. E KN parc. č. 3615/3 orná pôda o výmere 1890 m² v podiely 4/12, zapísanom na LV č. XXXX vedenom pre obec a k.ú. J. J., keďže tento už nebol predmetom konania, inak by okresný súd postupoval ultra petitem. Odvolací súd poukazuje na to, že pôvodne bola parcela č. 3615/3 orná pôda o výmere 1890 m² v podiely 4/12, predmetom konania, avšak potom ako žalobkyne zobrali návrh v tejto časti späť (prvoinštančný súd rozsudkom č. k. 11C/26/2019-507 zo dňa 26.5.2021 II. Výrokom konanie ohľadom parcely č. 3615/3 (právoplatne) zastavil.

88. Žalovaní namietali, že vo výroku je duplicitne uvedená nehnuteľnosť – pozemok reg. CKN parc. č. 6104 ostatné plochy o výmere 651 m² zapísané na LV č. XXXX v podiely 27/651.

89. Požiadavka ustanovenia § 79 ods. 1 vety druhej OSP (aktuálne § 132 ods. 1 CSP – pozn. odvolacieho súdu), aby zo žaloby vyplývalo, čoho sa žalobca domáha, neznamená, že by žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na znenie výroku jeho rozsudku. Ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadrí vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia; prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 254/2009).

90. Súd je teda viazaný obsahom žalobného návrhu a nie doslovným znením petitu žaloby. Súd v sporovom konaní nemôže svojvoľne meniť obsah žalobného návrhu, t.j. rozhodovať o niečom, čo žalobca neučinil predmetom konania. Presná formulácia výroku rozhodnutia súdu musí vychádzať z obsahu žalobného návrhu, nemusí však byť formulačne doslovne totožná so znením petitu žalobného návrhu.

91. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti bolo v konaní preukázané, že návrh žalobkyne bol podaný dôvodne, pričom okresný súd rozhodol vecne správne, avšak odvolací súd mal za to, že bolo potrebné znenie I. výroku preformulovať vo vzťahu k označeniu parcely, konkrétne parcely č. 6104, uvedením parcely č. 6104 iba jedenkrát v napadnutom výroku, ktorú okresný súd uviedol dvakrát. Uvedeným odvolací súd reagoval na námietku žalovaných, že v napadnutom výroku je duplicitne uvedená nehnuteľnosť - pozemok reg. CKN parc. č. 6104 ostatné plochy o výmere 651 m² zapísané na LV č. XXXX v podiely 27/651.

92. Vzhľadom na vyššie uvedenú argumentáciu, pokiaľ súd prvej inštancie I. výrokom žalobe vyhovel, rozhodol vecne správne, odvolací súd považoval za potrebné iba zmeniť formuláciu I. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie v zmysle uvedeného v predošlom odseku. Vzhľadom na preformulovanie I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd formálne zmenil vecne správny výrok súdu prvej inštancie, nakoľko v podanom odvolaní žalovaní neuviedli žiadne ďalšie relevantné skutočnosti, ktorými by preukázali nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, odvolací súd nepovažoval nimi uvádzané tvrdenia za také, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť nielen formálnu ale aj obsahovú zmenu napadnutého I. výroku súdu prvej inštancie.

93. Žalovaní napadli odvolaním aj II. výrok o náhrade trov konania (uložil žalovaným 1., 2., 3., 4. a 5. povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyniam 1. a 2. náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením), ktorý prvoinštančný súd odôvodnil podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tým, že žalobkyne 1. a 2. mali v spore úspech, keďže k zastaveniu konania prišlo len v nepatrnej časti, pričom doba trvania sporu, na ktorú poukazoval právny zástupca žalovaných 1. a 2., nemá na rozhodnutie o náhrade trov konania žiadny vplyv.

94. Posúdiac odvolanie žalovaných podľa jeho obsahu a v kontexte predmetnej veci je zjavné, že z neho možno vyvodíť i odvolací dôvod postup súdu porušujúci právo odvolateľa na spravodlivý proces a v dôsledku toho nesprávne právne posúdenie veci vo vzťahu k trovám konania, keďže namietali, že okresný súd nepostupoval podľa § 256 ods. 2 CSP, ale trovy priznal výlučne podľa § 255 ods. 1 CSP, keď v záverečnej reči navrhli, aby okresný súd rozhodol o trovách konania nielen podľa § 255 CSP, ale aby primerane použil aj ust. § 256 ods. 2 CSP z dôvodu, že žalobkyňa 1. zavinila svojim nesprávnym procesným postupom trovy, ktoré by inak pri správnom postupe neboli vznikli. Majú za to, že všetky úkony v konaní od podania žaloby až do rozhodnutia dovolacieho súdu boli zbytočné pre procesné pochybenia žalobkyne (v tejto časti sporu bola úspešná žalovaná 1. v rozsahu 100 %). Následne prvoinštančný súd opakovane odročoval konania vždy, keď sa preukázalo, že návrh na zmenu žaloby je nedostatočný pre procesné vady (nedostatok aktívnej a pasívnej vecnej legitímácie, nezrovnalosti v identifikácii nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy). Pojednávania a písomné podania, ktorými žalovaná 1. reagovala na tieto procesné nedostatky boli vynútené nesprávnym procesným postupom žalobkyne, teda nesprávnou žalobou. Žaloba bola nesprávna až do predposledného pojednávania, pretože žalobkyne 1. a 2. nežalovali aj dedičku po nebohom I. C. - jeho manželku D. C. s odôvodnením, že táto nie je dedičkou, pretože sa vzdala dedičských nárokov. Na základe tohto klamlivého vyhlásenia prvoinštančný súd žalobe vyhovel. Pretože o tejto nesprávnej argumentácii nevedeli vopred, nemohli okresnému súdu predložiť úradné doklady svedčiace o opaku, čím by preukázali, že D. C., zomr. X.X.XXXX musí byť účastníčkou konania. Doklady o tomto predložili až v odvolacom konaní, na základe čoho Krajský súd v Trnave rozsudok prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie (aj v tejto časti konania spor vyhrali a teda by mal byť priznaný nárok v rozsahu 100 %). Ak by teda žaloba bola zmenená tak, že by smerovala voči všetkým dedičom, neprebehlo by ani odvolacie konanie. Ak vinou nesprávnej žaloby bola žalovaná nútená k obrane (úspešnej), potom všetky úkony smerujúce k zamietnutiu procesne nesprávnej žaloby sú úkonmi, ktoré by inak neboli vznikli. Žiadne zo skutočností, ktoré viedli k rušeniu rozhodnutí prvoinštančného súdu neboli novotami, žalobkyňi a neskôr obom žalobkyňiam neznámymi. Žalobkyňa si nespĺnila ani povinnosť zistiť, či pozostalí po I. C. súhlasia so žalobou (v takom prípade by ich mala uviesť podobne ako svoju sestru E. na strane žalobcov), ale ich automaticky uviedla ako žalovaných (teda len tri deti, manželku I. C. do žaloby nezahrnula vôbec), pričom z dôkazov v spise nie je ani zrejmé, na základe čoho tak žalobkyňa 1. postupovala. Súd prvej inštancie na túto vadu nepoukázal (žalovaní túto vadu nenamietali z nevedomosti) napriek tomu, že vo svojich výpovediach tvrdili, že so žalobou súhlasia a chcú, aby sporné nehnuteľnosti boli predmetom dedenia. Žalovaná 2. vstúpila do konania až 22.1.2021, preto je nespravodlivé, aby bola zaviazaná platiť trovy konania aj za obdobie, kedy nebola účastníkom konania.

95. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

96. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

97. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v súdnom konaní je poskytnúť úspešnej strane náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním, musela vynaložiť, pričom tieto by nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred súdom. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) je aj to, že strana konania, ktorá bola v konaní úspešná, má zásadne právo na to, aby sa jej nahradili všetky trovy, ktoré zaplatila vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva. So zreteľom na rozmanitosť prípadov je však treba riešiť každú vec individuálne, s prihliadnutím na celý priebeh konania a postup strán, ako aj vzhľadom na to, do akej miery sú jednotlivé strany dotknuté vo svojich záujmoch vyhlásenými rozhodnutiami.

98. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

99. Pojem „procesné zavinenie“, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napr. v späťvzatí žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany. Prvkom zavinenia môže byť aj náhoda, napr. odpadnutie predmetu sporu, pretože nič z toho

nie je možné pripočítať na ľarchu toho, kto sa iba bránil. Pokiaľ jedna procesná strana zaviniť, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritorne rozhodnuté, a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká jej zásadne povinnosť nahradiť druhej procesnej strane trovy konania.

100. Podľa § 256 ods. 2 CSP ak strana procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná náhradu týchto trov.

101. Zásada procesnej zodpovednosti vyjadrená v § 256 ods. 2 CSP znamená zodpovednosť za trovy konania, ktoré strana sporu zbytočne zavinila svojím procesným správaním. Zavinenie spočíva v porušení procesných povinností vyplývajúcich zo zákona alebo v súlade so zákonom uložených súdom (napr. v dôsledku sudcovskej koncentrácie), ku ktorému došlo aspoň z nedbanlivosti. Predpokladom uloženia povinnosti na náhradu trov konania je, že zavinené porušenie procesnej povinnosti malo za následok trovy, ktoré protistrana vynaložila zbytočne. Povinnosť na náhradu trov konania teda vzniká, ak vznikli trovy, ktoré neboli efektívne vynaložené, pretože procesný úkon bol zmarený, vznik týchto trov bol v príčinnej súvislosti so zavinením. Pri náhrade trov konania podľa § 256 ods. 2 CSP ide o trovy, ktoré by inak neboli v priebehu konania vznikli a ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu. Podľa § 256 ods. 2 CSP rozhoduje súd bez ohľadu na výsledok sporu (úspech vo veci) o náhrade trov konania, ktoré vznikli výlučne zavinením niektorej zo strán sporu. Pretože tieto trovy treba oddeliť od ostatných trov konania, hovoríme o separácii trov. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy (§ 147 ods. 1 OSP) sa § 256 ods. 2 obmedzuje iba na povinnosť nahradiť trovy v prípade zavinenia sporovej strany. O nároku na náhradu separovaných trov rozhodne súd samostatným uznesením (výrokom), a to vzhľadom na ustanovenie § 262 ods. 1 v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nie je vylúčené a povaha týchto trov to pripúšťa, aby o nároku súd rozhodol aj počas konania s tým, že po právoplatnosti bude toto predložené súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o ich výške. Trovy, ktoré boli alebo mali byť podľa § 256 ods. 2 separované, nemožno zahrnúť do trov, o náhrade ktorých sa rozhoduje podľa výsledku sporu (§255 a § 256 ods. 1).

102. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

103. Citované zákonné ustanovenie v odseku 102 predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (napr. uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5Cdo 67/2010 či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľe), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Strane, ktorá mala vo veci úspech, nemožno nepriznať náhradu trov podľa výnimočného ustanovenia len na základe všeobecného hodnotiaceho záveru. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnej strane pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1), resp. zodpovednosti za zavinenie (256 ods. 1 CSP). Priamo z textu zákonného ustanovenia vyplýva, že súd by mal podľa neho rozhodovať iba vo výnimočných prípadoch. Zmyslom predmetného zákonného ustanovenia je, že ak súd zvolí postup podľa neho, nemôže žiadnej zo strán (ani úspešnej, ani neúspešnej) priznať náhradu trov konania. Napriek doslovnému zneniu ustanovenia § 257 CSP nepriznanie sa môže týkať všetkých trov alebo len ich častí. Na účely moderácie nie je rozhodujúce, na základe akej zásady boli trovy uložené a ktorá strana ich má platiť; moderovať možno aj trovy zastaveného konania. Ak má súd v úmysle použiť moderačné právo alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 CSP a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia.

104. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa 1. žalobou (doručenou okresnému súdu dňa 20.8.2010) voči žalovanej 1. sa domáhala určenie neplatnosti darovacej zmluvy zo dňa 30.3.2010. O takejto žalobe rozhodol súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 (prvý v poradí) tak, že žalobe vyhovel, pričom odvolací súd rozsudkom č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 (na odvolanie žalobkyne 1. zo dňa 5.4.2016, na čl. 347) napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie (prvý v poradí) potvrdil. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 1Cdo/103/2018 zo dňa 16.7.2019 rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 a rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 (na dovolanie žalovanej 1. zo dňa 17.1.2018, na čl. 375) zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení uložil súdu prvej inštancie rozhodnúť aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Uznesením č. k. 11C/26/2019-426 zo dňa 2.10.2020 prvoinštančný súd pripustil zmenu (petitu) žaloby (určenie, že špecifikované nehnuteľnosti v návrhu patria do dedičstva po poručiteľke K. C.), v zmysle návrhu žalobkyne zo dňa 19.2.2020 (čl. 409). Uznesením č. k. 11C/26/2019-451 zo dňa 22.1.2021 prvoinštančný súd návrhu žalobkyne zo dňa 23.11.2020 (v časti pripustenia zmeny ďalších účastníkov na strane žalobkyne o D. E. C. a žalovaných o K. L., M. L., E. C., J. C.) vyhovel. Uznesením č. k. 11C/26/2019-454 zo dňa 22.1.2021 prvoinštančný súd pripustil zmenu petitu žaloby (doplnením dvoch parciel, doplnením údajov o registri parciel). Rozsudkom č. k. 11C/26/2019-507 zo dňa 26.5.2021 (druhý v poradí) súd prvej inštancie I. výrokom žalobe žalobkyň vyhovel (určil, že nehnuteľnosti špecifikované v žalobe po pripustení jej ostatnej zmeny patria do dedičstva po poručiteľke K. C., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa X.X.XXXX, II. výrokom konanie vo zvyšku zastavil vo vzťahu k parcele registra „C“ č. 3615/3 o výmere 1890 m² zapísanej na LV č. XXX, k. územie J. J. zastavil (právoplatne), III. výrokom priznal žalobkyni voči žalovaným 1., 2., 3., 4. a 5. nárok na náhradu trov konania spoločne a nerozdielne v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením). Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021 (na odvolanie žalovanej 1. zo dňa 2.8.2021, na čl. 536) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom I. výroku (určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, v závislom II. výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, pričom okresnému súdu uložil okrem iného podľa § 396 ods. 3 CSP rozhodnúť o náhrade trov konania v novom rozhodnutí. Na pojednávaní dňa 20.4.2021 právny zástupca žalovaných 1. a 2. (zápisnica o pojednávaní na čl. 483) žiadal určiť, ktoré trovy konania zapríčinila žalobkyňa svojím nekompetentným podaním na súd a ktoré je teda povinná v zmysle CSP hradiť žalovanej 1. Na pojednávaní dňa 11.6.2024 právny zástupca žalovaných 1. a 2. v prípade vyhovenia žalobe navrhol priznať žalovanej 1. náhradu trov konania za všetky úkony právnej služby v konaní s výnimkou dvoch: posledného návrhu na zmenu žaloby a pojednávania 11.6.2024 z dôvodu, nekompetentnými a nesprávnymi žalobami podávanými žalobkyňou a neskôr aj žalobkyňou 2. boli spôsobené zvýšené trovy zbytočnými podaniami a konaniami pred súdom. Tieto náklady možno v plnom rozsahu vyčítať zavinením žalobkyňam.

105. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zaoberal náhradou trov konania len v súvislosti s meritórnym rozhodnutím pričom vôbec nezohľadnil, že v prvom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu (uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021) mu bolo uložené rozhodnúť o náhrade trov konania podľa § 396 ods. 3 CSP (teda rozhodnúť aj o trovách odvolacieho konania) a tiež v zrušujúcom rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uznesením č. k. 1Cdo/103/2018 zo dňa 16.7.2019 rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 11Co/323/2016-364 zo dňa 4.10.2017 a rozsudok Okresného súdu Senica č. k. 5C/110/2010-335 zo dňa 2.2.2016 (na dovolanie žalovanej 1. zo dňa 17.1.2018 na čl. 375) zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, mu bolo uložené rozhodnúť aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). V odôvodnení rozhodnutia o náhrade trov konania, ktoré predstavuje jednu vetu, tiež skonštatoval, že k zastaveniu konania prišlo len v nepatrnnej časti, pričom poukázal iba na § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, keď žalobkyňa 1. a žalobkyňa 2. mali v spore úspech.

106. Pomer úspechu a neúspechu strán pri rozhodovaní o merite sporu bolo tu potrebné posúdiť samostatne podľa § 255 CSP. V súvislosti s procesným rozhodnutím o zastavení konania bolo zasa nutné osobitne vyhodnotiť zavinenie strán sporu na zastavení konania podľa § 256 ods. 1 CSP. Tomu potom mala zodpovedať aj výroková časť rozhodnutia o trovách konania. Žalovaní tak dôvodne namietali, že okresný súd rozhodoval výlučne podľa § 255 ods. 1 CSP.

107. Vo výroku napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie absentoval výrok, o trovách odvolacieho konania podľa ustanovenia § 396 ods. 3 CSP, v zmysle ktorého ak odvolací súd zruší rozhodnutie

a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci. Napriek pokynu odvolacieho súdu v prvom zrušujúcom rozhodnutí (č. k. 11Co/70/2021-562 zo dňa 6.12.2021), o trovách predchádzajúceho odvolacieho konania rozhodnuté súdom prvej inštancie nebolo.

108. Vo výroku napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie absentoval výrok o trovách dovolacieho konania podľa ustanovenia § 453 ods. 3 CSP, v zmysle ktorého ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania. Napriek pokynu dovolacieho súdu v zrušujúcom rozhodnutí (č. k. 1Cdo/103/2018 zo dňa 16.7.2019), o trovách dovolacieho konania nebolo súdom prvej inštancie rozhodnuté.

109. Vo vzťahu k uvedenému vyššie odvolací súd konštatuje, že rozhodnutie o náhrade trov konania postráda aj a to, kto má voči komu nárok na náhradu trov konania v jeho jednotlivých fázach, keď prvoinštančný súd nezohľadnil priebeh konania, z ktorého vyplýva, že žaloba bola pôvodne podaná žalobkyňou 1. voči žalovanej 1., a až v zmysle uznesenia č. k. 11C/26/2019-451 zo dňa 22.1.2021 sa stali účastníkmi konania aj žalobkyňa 2., žalovaní 2. až 5., keď žalovaní 3. až 5. so žalobou súhlasili. Súdom prvej inštancie neodôvodnil prečo žalovaná 2. má zaplatiť trovy konania aj za tú časť konania, v ktorej ešte ako strana sporu nevystupovala, v tejto časti je odvolacia námietka dôvodná.

110. Je zjavné, že okresný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania nepovažoval za dôvodné aplikovať § 256 ods. 2 CSP, napriek tomu má odvolací súd za to, že odôvodnenie však postráda akúkoľvek argumentáciu prvoinštančného súdu, ktorá by uvedený postup vysvetľovala tým skôr, že právny zástupca žalovaných 1. a 2. už na pojednávaní dňa 20.4.2021 žiadal určiť, ktoré trovy konania zapríčinila žalobkyňa svojím nekompetentným podaním na vo vzťahu k žalovanej 1. a tiež na pojednávaní dňa 11.6.2024 navrhol priznať žalovanej 1. náhradu trov konania za všetky úkony právnej služby v konaní s výnimkou dvoch: posledného návrhu na zmenu žaloby a pojednávania 11.6.2024 z dôvodu, nekompetentnými a nesprávnymi, žalobami podávanými žalobkyňou 1. a neskôr aj žalobkyňou 2., boli spôsobené zvýšené trovy zbytočnými podaniami a konaniami pred súdom.

111. Sumarizujúc uvedené v posudzovanej veci ide o procesnú nesprávnosť takej intenzity, ktorá zakladá porušenie práva na spravodlivý proces (§ 389 ods. 1 písm. b/ CSP) a súčasne odôvodňuje záver o dôvodnosti podaného odvolania.

112. Účelom náhrady trov konania v súdnom konaní je poskytnúť úspešnej strane náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním, musela vynaložiť, pričom tieto by nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred súdom. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 4 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) je aj to, že strana konania, ktorá bola v konaní úspešná, má zásadne právo na to, aby sa jej nahradili všetky trovy, ktoré zaplatila vo vecnej súvislosti s uplatnením tohto základného práva.

113. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.) je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Iba takéto rozhodnutie je preskúmateľné a stranám umožňuje poznať postup súdu. Požiadavky na právnu argumentáciu vyplývajú aj z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a smerujú k tomu, aby výsledok rozhodovacej činnosti súdov bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby strana sporu nemusela hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov.

114. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na

všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04).

115. S poukazom na vyššie uvedené II. výrok napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie nezodpovedal požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a postrádalo argumentačný základ, ktorého správnosť by odvolací súd mohol preskúmať.

116. Odvolací súd preto II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec vrátil v na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vzhľadom na skutočnosť, že súd prvej inštancie nezohľadnil, že v danom spore bolo v spoločnom konaní prejednávaných viacero právnych vecí, ktoré sa považujú pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania za samostatné, nedošlo ani k prvému rozhodnutiu o trovách konania vo vzťahu ku každej veci (nebolo riadne odôvodnené rozhodnutie o náhrade trov konania v časti zastaveného konania), a nebolo rozhodnuté ani o trovách prechádzajúceho odvolacieho konania, ani dovolacieho konania. Prichádzalo preto do úvahy len kasačné rozhodnutie a nebol daný dôvod na aplikáciu ustanovenia § 390 CSP. Civilný sporový poriadok stranám konania priznáva to, aby o spore bolo v jeho skutkových a právnych otázkach rozhodnuté v dvoch inštanciách tak, aby bola zabezpečená kvalita rozhodnutia, zodpovedajúca ústavným právam strán na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 570/2023).

117. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, v intenciách záverov odvolacieho súdu, posúdiť a rozhodnúť o náhrade trov konania nielen v súvislosti s meritórnym rozhodnutím, ale aj samostatne o trovách predchádzajúceho odvolacieho konania, dovolacieho konania a v odôvodnení sa vyjadriť k neaplikácii postupu podľa § 256 ods. 2 CSP.

118. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie, postupovať v súlade s procesnými pravidlami a preskúmateľným spôsobom vyjadriť skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol. Odvolací súd pripomína, že výrok o náhrade trov konania, ktorý bol súčasťou výroku rozsudku, si povahu rozhodnutia formou uznesenia aj naďalej zachováva, pretože výrok o náhrade trov konania je obsiahnutý vo výroku rozsudku len z dôvodov procesnej hospodárnosti.

119. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania, dá odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

120. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami strán konania.

121. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci (t. j. aj o trovách predchádzajúceho a tohto odvolacieho konania, dovolacieho konania).

122. Senát odvolacieho súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3:0.

Se

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).